Ազգ
Azg
armenian daily

Հունիս 15
Երեքշաբթի
1993

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Գ տարի, թիվ 111 (362)
գինը 10 ռ.
դասիչ 69149
Երեւան 375010
Հանրապետության 47
հեռ. 581841, ֆաքս 562941
տելեքս 243266 CPIRI SU

Աշխարհ

Թանսու Չիլլերը կկազմի Թուրքիայի նոր կառավարությունը

Նախագահ Սուլեյման Դեմիրելը երեկ Թուրքիայի ամենաազդեցիկ Դողրու Եոլ (Ուղիղ ճանապարհ) կուսակցության նորընտիր ղեկավար Թանսու Չիլլերին հանձնարարեց կազմել երկրի նոր կառավարությունը: Այսպիսով Թուրքիան իր պատմության մեջ ունեցավ առաջին կին վարչապետուհին: Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներում տնտեսագիտական բարձրագույն կրթություն ստացած վարչապետուհու ուշադրությունը, ինչպես հայտարարեց նա, կենտրոնանալու է Թուրքիայի տնտեսական կացության վրա, հատկապես գործազրկության, տնտեսական ձեռնարկությունների ապապետականացման եւ սեփականաշնորհման, ինչպես նաեւ քրդական ազգային դրամի կայունացման խնդիրների վրա: ■

ԼՂՀ

ԼԵՎՈՆ ՏԵՐ-ՊԵՏՐՈՍՅԱՆԸ ԱՆԱԿՆԿԱԼ ՄԵԿՆԵՑ ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ

Երեկ, հունիսի 14-ին, օրվա երկրորդ կեսին Հայաստանի նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը ժամանեց Ստեփանակերտ: Հանկարծակի այցի հիմնական պատճառը Լեռնային Ղարաբաղի ղեկավարության մեջ ծագած տարաձայնություններն էին, կապված ԵԱՀԽ Մինսկի խմբի խաղաղասիրական նախաձեռնության հետ: Ինչպես Սնարքի թղթակցին հայտնել են ԼՂՀ լրատվության եւ մամուլի դեպարտամենտում, նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը հանդիպել է ԼՂՀ Գերագույն խորհրդի նախագահության եւ Պաշտպանության պետական կոմիտեի անդամների հետ, փորձելով համոզել ԼՂՀ իշխանություններին ԵԱՀԽ նախաձեռնությանը արագ դրական պատասխան տալու նպատակահարմարությունը: Հարկ է նշել, որ Հայաստանի նախագահի պաշտոնում դա Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի առաջին այցն էր Լեռնային Ղարաբաղ: Միաժամանակ մեր թղթակցին ՀՀ նախագահի մամուլի ծառայությունից հայտնեցին, որ Հայաստանի ղեկավարի հանդիպումը ԼՂՀ իշխանությունների հետ կրել է քաղաքական խորհրդակցությունների բնույթ: Երեկ ուշ երեկոյան ՀՀ նախագահը պետք է վերադառնար Երեւան:

Ինչպես ուշ երեկոյան հաղորդեց ռուսական «Նովոստի» ծրագիրը, հենվելով ՌԻԱ գործակալության վրա, նախագահ Լ. Տեր-Պետրոսյանին հաջողվել է համոզել Ղարաբաղի ղեկավարությանը ստորագրելու ԵԱՀԽ փաստաթուղթը: Այդ որոշումը կայացվել է ԼՂՀ ԳԽ նախագահության արտահերթ նիստում, որին մասնակցել է նաեւ ՀՀ նախագահը: Նիստում ԼՂՀ ԳԽ նախագահի պաշտոնակատար Գեորգի Պետրոսյանը հրաժարական է տվել: «Ազգ»

Ճակատ

ԱԶԱՏԱԳՐՎԵԼ ԵՆ ԼՅՈՒԼԱՍԱԶՆ ՈՒ ՏՈՆԱՇԵՆԸ

Կատաղի մարտեր արեւելյան ամբողջ ճակատով

Հունիսի լույս 14-ի գիշերը եւ երեկ օրվա առաջին կեսին շարունակվում էին մարտական գործողությունները ԼՂՀ արեւելյան ռազմաճակատի բոլոր հատվածներում: Ադրբեջանի Աղդամի շրջանի ռազմական հենակետերից հեռահար հրետանուց եւ «Գրադ» կայանքներից հրետակոծվել են Ասկերանի շրջանի սահմանամերձ բնակավայրերը, որի հետեւանքով կան տուժածներ եւ ավերածություններ: ԼՂՀ պաշտպանության բանակի կազմավորումները ստիպված են եղել դիմել պատասխան գործողությունների: Ինչ վերաբերում է Մարտակերտի շրջանին, ապա Ստեփանակերտի մեր թղթակից ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆԻ տվյալներով, երեկ ժամը 14-ին կատաղի մարտեր էին ընթանում շրջկենտրոնի մատույցներում: Տուժածների մասին տեղեկությունները ճշտվում են: Նույնանուն տարածաշրջանի գործակալությունը հաղորդում է, թե ԼՂՀ մամուլի եւ լրատվության պետվարչության ղեկավար Մարտել Պետրոսյանի խոսքերով, Ադրբեջանն իր ներքաղաքական խնդիրները լուծելիս միշտ խաղարկում է ղարաբաղյան խաղաթուղթը, եւ ներկա լայնածավալ գրոհը Ադրբեջանի իշխանությունների հերթական փորձն է՝ ղարաբաղյան ռազմաճակատում հաջողությունների գնով լուծելու իր ներքաղաքական խնդիրները:

Իրենց հերթին ադրբեջանական աղբյուրները հաղորդում են, թե երեկվա տվյալներով հայկական կազմավորումները շարունակում էին ծանր հրետանուց եւ «Գրադ» կայանքներից ուժգին հրետակոծության ենթարկել Աղդամ շրջկենտրոնն ու մերձակա գյուղերը: Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարության տվյալներով, հունիսի լույս 14-ի գիշերը Հայաստանից Լաչինի միջանցքով Ղարաբաղ է հասցվել 15 միավոր զրահատեխնիկա, այդ թվում T-72 տիպի տանկեր: Ըստ նույն աղբյուրների, երեկվա տվյալներով Աղդամ քաղաքը երեք կողմից շրջապատված էր ղարաբաղյան կազմավորումներով:

Ինչպես հայտնի է, մոտ երկու շաբաթ տեւած հարաբերական հանգստից հետո իրադրությունը Լեռնային Ղարաբաղում կտրուկ սրվել էր, շաբաթ օրը, երբ վաղ առավոտյան ադրբեջանական կազմավորումները Աղդամի շրջանի ռազմական հենակետերից զենքի տարբեր տեսակներից ուժգին հրետակոծության են ենթարկել Մարտակերտի, Ասկերանի եւ Մարտունու շրջանների սահմանամերձ բնակավայրերը, ապա մի քանի ժամ տեւած հրետանային նախապատրաստությունից հետո լայնածավալ գրոհ ձեռնարկել միաժամանակ մի քանի ուղղություններով: Ռազմաճակատի տարբեր հատվածներում կատաղի մարտեր են ընթացել, որոնց ընթացքում հակամարտ կողմերը գործի են դրել մեծ քանակությամբ մարտական տեխնիկա: Այս մասին Ստեփանակերտից հաղորդում է մեր թղթակից Վահրամ Աղաջանյանը: Կասեցնելով թշնամու գրոհը՝ Մարտունու շրջանի պաշտպանական ուժերն անցել են հակահարձակման եւ Աղդամի շրջանի մի շարք սահմանամերձ բնակավայրերում լռեցրել թշնամու կրակակետերը: Մարգիլի գյուղի մերձակայքում գրավվել է Մարտունու շրջանի

Տես էջ 2

Աշխարհ

Ռաֆսանջանին վերընտրվեց

Ինչպես նախատեսվում էր, Ալի Աքբար Հաշեմի Ռաֆսանջանին առաջիկա 4 տարիների համար վերընտրվեց Իրանի Իսլամական Հանրապետության նախագահ: Ուրբաթ օրը կայացած ընտրությունների արդյունքը հրապարակվեց հաջորդ օրը. 58 տարեկան նախագահը հավաքեց ձայների 63 տոկոսը (շուրջ 10 միլիոն), որը զգալիորեն զիջում է նախորդ ընտրության արդյունքներին: (Այս մասին այլ մանրամասնություններ՝ 6 էջում):

Ամերիկյան օդուժը հարվածեց Մոգադիշոյին

Հաջորդական 3-րդ գիշերը ամերիկյան օդուժը երեկ շարունակեց հարվածել Սոմալիի մայրաքաղաքի «ընտրված» թիրախները, հատկապես ըմբոստ զենեռալ Այդիդի բնակարանն ու հարակից շինությունները, որտեղից աչխատում է վերջինիս ռադիոկայանը: Ըստ հավաստի տեղեկությունների, Այդիդի բնակարանը ստացել է բազմաթիվ ուղիղ հարվածներ: Մյուս կողմից, ՄԱԿ-ի խաղաղապահ ուժերից պակիստանցի զինվորները երեկ կրակ բացեցին ցուցարարների վրա, սպանելով 22 սոմալիցիների, մեծ մասամբ կանայք ու երեխաներ: Ցուցարարները պահանջում էին վերջ տալ օդուժի գիշերային արշավներին, որոնք խուճապ են ստեղծել բնակչության մեջ:

Գաղտնի հանդիպում

Եգիպտական «Ալ Ուաֆդ» թերթը հունիսի 14-ին հաղորդել է, որ անցյալ ամիս Նորվեգիայում տեղի է ունեցել ամերիկա-իսրայել-պաղեստինյան գաղտնի հանդիպում: Խորհրդակցության անցկացումը նախաձեռնել է ԱՄՆ պետքարտուղարի օգնական Է. Ջերեջյանը: Թերթի տվյալների համաձայն, հանդիպման ընթացքում քննարկվել է մասնավորապես Հորդանան գետի արեւմտյան ափին «պաղեստինյան ազդեցության գոտիների» ստեղծման վերաբերյալ իսրայել-պաղեստինյան համաձայնագրի կնքման հնարավորությունը: Նման համաձայնությունը, նշում է թերթը, կկարողանար դառնալ արաբ[illegible]կան երկկողմ բանակցությունների [illegible]ծանրակշիռ որոշակի արդյունքը եւ [illegible]ուղի հարթել գրավյալ արաբական տարածքներում պաղեստինյան պետության ստեղծման համար»:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Նոր դարաշրջան Կամբոջայում

Ինչպես Պնոմպենից հաղորդում են լրատվական գործակալությունները, Կամբոջայի հիմնադիր ժողովի առաջին նստաշրջանի որոշմամբ իշխան Նորոդոմ Սիհանուկին հունիսի 14-ին վերադարձվել են պետության ղեկավարի լիազորությունները եւ հանձնվել է երկրի ամբողջ իշխանությունը: Նստաշրջանում ունեցած իր ելույթում Սիհանուկն ասել է, որ տվյալ հիմնադիր ժողովն իրենով նշանավորում է Կամբոջայում «նոր դարաշրջանի» ազատական ժողովրդավարության դարաշրջանի սկիզբը, հիմնված քաղաքական բազմակիության, ազատ շուկայական տնտեսության եւ մարդու իրավունքների վրա: Նա Կամբոջայի հակամարտ կողմերին կոչ է արել առաջնորդվել երկրի տարածքային ամբողջականությունն ու ազգային միասնությունը եւ հրաժարվել մասնատումից:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

ՀՌԱԿ պատվիրակությունը ԼՂՀ-ում

Հունիսի 12-13-ը ԼՂՀ-ում էին գտնվում Հայաստանի Ռամկավար ազատական կուսակցության Հանրապետական վարչության ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանը, փոխատենապետ Կարեն Կոստանդյանը, ՀՀ Գերագույն խորհրդի ՀՌԱԿ պատգամավորական խմբակցության փոխնախագահ Պետրոս Քագախյանը, Հանրապետական վարչության անդամ Հովհաննես Դուրգարյանը: ՀՌԱԿ պատվիրակությունը հանդիպումներ ունեցավ ԼՂՀ ԳԽ նախագահի պաշտոնակատար Գեորգի Պետրոսյանի, ԼՂՀ ՊՊԿ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի, ԼՂՀ ԳԽ նախագահության եւ ՊՊԿ անդամների հետ: Զրույցների ընթացքում քննարկվեցին ԼՂՀ իշխանությունների դիրքորոշումը միջազգային վերջին նախաձեռնությունների կապակցությամբ: ՀՌԱԿ ներկայացուցիչները ներկայացրին կուսակցության դիրքորոշումը ԼՂՀ հարցի շուրջ: Ընդգծվեց, որ կուսակցությունը կարեւորում է ԼՂՀ ճանաչումը Հայաստանի կողմից՝ սկզբունքորեն միշտ մնալով այդ դիրքորոշմանը: «Ազգ»

Ադրբեջան

Սուրաթ Հուսեյնովը Բաքվից 150 կմ վրա

Հունիսի 13-ին Բաքվում բացվեց միլլի մեջլիսի արտակարգ նիստը, որի ժամանակ նախատեսվում էր քննարկել հանրապետությունում ստեղծված ներքին քաղաքական վիճակը եւ անցկացնել պետության բարձրագույն օրենսդրական մարմնի ղեկավարի ընտրություն:

Մինչ այդ խորհրդարանը գլխավորող Իսա Ղամբարի հրաժարականն ընդունվեց միլլի մեջլիսի անդամների կողմից: Ավելի վաղ Ադրբեջանի նախագահին մոտ աղբյուրները բազմիցս հաղորդել են, որ միլլի մեջլիսի նոր նախագահ կընտրվի Հեյդար Ալիեւը, իսկ կառավարության ղեկավար կդառնա ամենամեծ ընդդիմադիր կուսակցության նախագահ Էթիբար Մամեդովը:

Սակայն խորհրդարանի նիստում նախագահող միլլի մեջլիսի ղեկավարի տեղակալ Թամերլան Կարաեւը հաղորդեց, որ ղեկավարության եւ ապստամբ կազմավորումների ներկայացուցիչների միջեւ բանակցությունների ընթացքում «ի հայտ են եկել բարդություններ»: Այդ կապակցությամբ Հ. Ալիեւը որոշում է ընդունել անձամբ ծանոթանալ Գյանջայում ստեղծված իրավիճակին: Նրա խոսքերով, նա դիմում է այդ քայլին «սեփական խղճի կանչով», նպատակ ունենալով խաղաղ ճանապարհով հասնել «քաղաքացիական համաձայնության»: Հեյդար Ալիեւը մերժեց միլլի մեջլիսի մի շարք անդամների իրեն ուղեկցելու առաջարկությունը, նշելով, որ դա «իր անձնական այցելությունն է»: Նախիջեւանի ղեկավարը նշեց, որ խորհրդարանի կողմից ստեղծված պատգամավորական հանձնաժողովը պետք է գործի «ինքնուրույն»: Նույն օրն ուշ երեկոյան Հ. Ալիեւը մեկնեց Գյանջա: Հաջորդ օրը, հունիսի 14-ին, տեղի ունեցան Հ. Ալիեւի բանակցությունները ապստամբ կազմավորումների ղեկավար գնդապետ Սուրաթ Հուսեյնովի հետ: Ս. Հուսեյնովը նշեց, որ առաջվա պես պահանջում է հանրապետության ներկա ղեկավարության հրաժարականը նախագահ Ա. Էլչիբեյի գլխավորությամբ եւ խորհրդարանի արտակարգ նստաշրջանի գումարում:

Մինչդեռ ապստամբների ղեկավար Սուրաթ Հուսեյնովի զորքերը շարունակում են առաջխաղացումը: Այսպես, ինչպես հայտնի դարձավ ԻՖ-ին ժողծակատի լրատվական կենտրոնից, Հուսեյնովի զինված կողմնակիցների հսկողության տակ է անցել Բաքվից 150 կմ դեպի արեւմուտք գտնվող Աջիդաբուլ շրջկենտրոնը: Արդեն տասներորդ օրն է, ինչ նրա խմբավորումը վերահսկում է հանրապետության երկրորդ խաղաքը՝ Գյանջան: Օրերս նրանք գրավել են Գյանջա-Բաքու ճանապարհին գտնվող Եվլախ, Բարդա, Աղդաշ քաղաքները: Նույն տեղեկությունը հաստատեցին նաեւ Աջիդաբուլի գործադիր իշխանության տեղական մարմիններում: Այնտեղ նշեցին, որ Հուսեյնովի կողմնակիցների ջոկատը մտադիր էր շարժվել դեպի Բաքու, սակայն ադրբեջանական բանակի զորամասերը կանգնեցրել են առաջխաղացումը: Ընդհարումների մասին տեղեկություն չկա: Աջիդաբուլից ստացված տվյալներով, ապստամբների ջոկատը կազմում են մոտ 200 զինվորական եւ աշխարհազորային: Նրանք զինված են ինքնաձիգներով եւ հրացաններով: Կան մի քանի միավոր զրահատեխնիկա, «Գրադ» կայանք եւ զենիթային հրետանի:

Երեկ Ադրբեջանի ժողճակատի մոտ 200 ակտիվիստ պիկետել են նախագահական ապարատի շենքը: Նրանք պահանջում են նախագահ Աբուլֆազ Էլչիբեյից վճռական միջոցառումներ ձեռնարկել ապստամբների դեմ, նրանց առաջխաղացումը դեպի Բաքու խափանելու նպատակով: Ինչպես հայտնի դարձավ ուշ երեկոյան, նախագահ Էլչիբեյը երեկ հանդիպել է Բաքվում հավատարմագրված դիվանագիտական կորպուսի հետ եւ Ադրբեջանում տեղի ունեցողը որակել որպես պետական հեղաշրջում: ■

digitised by A.R.A.R.@

ՁՕՐԿԵՑ ՄԵՐ ԺԱՄԱՆԱԿՆԵՐԻ ԱՌԱՍՊԵԼԸ. ՄՈՆԹԵ ՄԵԼՔՈՆՅԱՆԸ

1993 թ. հունիսի 12-ին, Մարտունու շրջանի ուղղությամբ ադրբեջանցիների գրոհը կասեցնելիս, Մարգիի գյուղի մոտ հետեւակի մարտական մեքենայի կրակոցից զոհվեց ԼՂՀ պաշտպանության բանակի Մարտունու շրջանի ուժերի հրամանատար Մոնթե Մելքոնյանը:

Ուղիղ մեկ տարի առաջ, երբ ադրբեջանական բանակը լայնածավալ հարձակումով գրավեց Շահումյանը եւ Մարտակերտի շրջանի մեծ մասը, Մոնթե Մելքոնյանը նշանակվեց Մարտունու ինքնապաշտպանության ուժերի հրամանատար, ինչը վճռական բեկում մտցրեց ոչ միայն շրջանի, այլեւ ողջ Ղարաբաղի ինքնապաշտպանության կազմակերպման գործում: Նշանակվելով հրամանատար, նա ձեռնամուխ եղավ ինքնապաշտպանության ուժերի առավել արդյունավետ կառույցների ստեղծմանը: Այն ծանր օրերին՝ 1992 թ. ամռանը, երբ Ղարաբաղում խուճապ էր, մեկը մյուսի հետեւից ընկնում էին հյուսիսային բնակավայրերը, ադրբեջանական օդուժը ռմբակոծում էր Ստեփանակերտն ու մյուս քաղաքներն ու գյուղերը, եւ բնակչության արտահոսք էր սկսվել ԼՂՀ-ից, Մոնթե Մելքոնյանն իրեն վստահված շրջանում համառ դիմադրություն կազմակերպեց եւ կարճ ժամանակում հաղթանակներ տարավ, որոնք վիժեցրին Մարտունու շրջանի համենման ծրագրերը: Ավելին, անցնելով հակահարձակման, Մոնթե Մելքոնյանի մարտիկները անվտանգության օղակ ստեղծեցին շրջանի շուրջը, ապահովելով բնակչության ապահովությունն ու կենսագործունեությունը: Բավական է նշել նրա կազմակերպած ճակատամարտերից Սանկլաշենի եւ Կարմիր Շուկայի հերոսական դրվագները. երկու շաբաթվա ընթացքում այս գյուղերի մոտ թշնամին կորցրեց մոտ 500 սպանված ու հազարավոր վիրավորներ, տասնյակներով զրահատեխնիկա, զենք ու զինամթերք: Սանկլաշենի պաշտպանության ժամանակ միայն թշնամին կորցրեց յոթ T-72 տանկ: Արժե նշել նաեւ, որ Մարտունու ուժերը հենց գործողությունների շնորհիվ թշնամուց ազատագրել են մեծ քանակությամբ զենք ու զինամթերք, այդ թվում՝ մոտ 5 տասնյակ տանկ ու զրահամեքենա:

Այս գործողությունների շնորհիվ Մարտունու շրջանն օրինակ դարձավ, բարձր բարոյական ու մարտական ոգի ներարկեց ԼՂՀ մյուս շրջանների բնակչությանն ու զինվորներին, դարձավ ԼՂՀ բանակի նոր հաղթանակների նախադուռը:

Ապահովելով շրջանի անվտանգությունը, Մոնթե Մելքոնյանն իր ջոկատներով օգնության էր շտապում մյուս շրջաններին: Նրա հենց ղեկավարությամբ էր, որ հայկական ուժերը չնչին հանակամկազմով՝ ընդամենը երկու հարյուրյակ, վերացրեցին Քելբաջարի շրջանի ադրբեջանական անառիկ հենակետերը: Այս գործողությունն արժանի է դասվելու ռազմարվեստի լավագույն օրինակների շարքին:

Ռազմական գործողություններին զուգահեռ Մոնթե Մելքոնյանը կազմակերպում էր նաեւ զինվորների ռազմական ուսուցումը, դրսեւորելով որպես հմուտ եւ խստապահանջ ուսուցիչ: Այդ խստապահանջությունն էր պատճառը եւ այն, որ նա արգելում էր շրջանի հարստության աննպատակ վատնումը մաֆիոզ կառույցների կողմից, որ դժգոհություն առաջացրեց այդ խմբավորումների, ինչպես նաեւ, օգտվելով առիթից, որոշ նրա նախկին զինակիցների շրջանում, որոնք սկսեցին սեւացնել նրա անունը զանազան միջոցներով ու պատրվակներով, անգամ մի երկու անգամ սպառնալով նրա անձին: Մեր թերթը գրել է արդեն Մոնթեի դեմ կազմակերպված դավերի մասին, որոնք հաջողություն չունեցան եւ չկարողացան կոտրել նրա հետեւողական գործունեությունը, որովհետեւ նա նվիրյալ էր բառիս ամենաիսկական իմաստով, ուներ իրական նպատակներ եւ իրական, շոշափելի արդյունքների էր հասնում, ի տարբերություն Երեւանում թափառող «ազգային հերոսների»:

Այն ժամանակվանից, երբ Ղարաբաղի հակամարտությունը տեղափոխվեց լայնածավալ պատերազմի հունը, այսինքն 1991 թ. աշնանից, նա մարտի նետվեց Շահումյանից մինչեւ Հադրութ, մինչեւ Մարտունու շրջանի ինքնապաշտպանության ուժերի հրամանատար նշանակվելը: Այդ ընթացքում ոչինչ չկարողացավ նրան հետ պահել իր նպատակակետից: Նա զոհվեց, այդպես էլ չկրելով ոչ մի պարտություն, հայ ժողովրդին ցույց տալով հաղթանակի ճանապարհը եւ նրան նվիրելով միայն հաղթանակներ: Ժամանակը դեռ կտա նրա գործունեության, կյանքի օրոք արդեն լեգենդի վերածված կերպարի գնահատականը: Այսօր մենք վստահորեն կարող ենք ասել, թե նրա մեծագույն ծառայությունն այն էր, որ ապացուցեց ամեն տեսակի պարտվողական, բարոյալքող ծրագրերի սնանկ լինելը սեփական ուժերին ապավինելու դեպքում, ինչպես ժամանակին Նժդեհը կանխեց Զանգեզուրը հանձնելը: Նույնը 1992 թ. ամռանը արեց Մոնթե Մելքոնյանը՝ նախօրոք հաղթանակ տոնող Ադրբեջանին եւ Գորբի համախոհներին թողնելով ձեռնունայն: Դրանից հետո էր, որ Ղարաբաղը հավատաց եւ լիովին ապավինեց իր ուժերին, եւ ԼՂՀ-ն շրջանում դարձավ լիարժեք ռազմաքաղաքական միավոր, որի հետ այսօր հաշվի են նստում բոլորը: Նրա շնորհիվ էր նաեւ, որ այսօր Հայաստան կոչվող այս խունացած գորանոցը կամաց-կամաց սկսեց վերանայել իր ըմբռնումները...

Այսօր մենք համբերություն ենք ցանկանում Մոնթե Մելքոնյանի հարազատներին եւ զինյալներին:

ՀԱՅԿԱԶՆ ՂԱՀՐԻՅԱՆ

Մոնթե Մելքոնյանը զինվորների հետ Մարտունու դիրքերում

Մոնթե Մելքոնյան: Ծնվել է Կալիֆոռնիայում, Ֆրեզնոյի մոտ գտնվող Վայսիլիա քաղաքում, 1957 թ. նոյեմբերի 25-ին: Ավարտել է Բերկլիի Կալիֆոռնիա համալսարանի հնագիտության բաժինը, տիրապետում էր անգլերեն, ֆրանսերեն, իսպաներեն, ճապոներեն, թուրքերեն լեզուներին:

Առաջիններից մեկն էր, որ հայտնվում էր հայ ժողովրդի ինքնապաշտպանության մարտերում: Այսպես, 1978 թ., երբ Բեյրութում սկսվեց քաղաքացիական պատերազմը, նա մեկնեց այնտեղ եւ մասնակցեց հայ գաղութի ինքնապաշտպանության մարտերին: Մասնակցել է Իրանի հակաիմպերիալիստական-հակակայսերական ցույցերին: 1980 թ. միացել է ՀԱՀԳԲ-ին (ԱՍԱԼԱ) եւ շուտով դարձել Գաղտնի բանակի զինվորական գործողությունների շարժիչ ուժը: Կազմակերպության 80-ականների աշխուժությունը մեծապես պայմանավորված էր նրանով:

1981 թ. ձերբակալվել է Ֆրանսիայում, սակայն ընկերների գործողությունների շնորհիվ ազատվել է: 1983 թ. հիմնել է ՀԱՀԳԲ-ից անջատ Հեղափոխական շարժումը, խզելով կապերը Գաղտնի բանակի հետ: 1985 թ. նոյեմբերի 28-ին Փարիզում երկրորդ անգամ է ձերբակալվել, մեկ տարի բանտում գտնվելուց հետո ազատազրկվել 6 տարի ժամկետով: 1989 թ. ազատ է արձակվել:

1991 թ. զինվորագրվել է Հայաստանի ինքնապաշտպանությանը: Գալով Հայաստան, նա անմիջապես մեկնել է սահմանամերձ շրջաններ: 1991-ի վերջերին մեկնել է Ղարաբաղ: 1992 թ. նրան է վստահվել Մարտունու շրջանի ինքնապաշտպանության ուժերի հրամանատարությունը:

Կենդանության օրոք նրա անձի շուրջը ստեղծվել են բանահյուսական երգեր եւ պոեմ:

Պատրիարքը խնդրում է ներել մահապարտներին

Մոսկվայի եւ համայն Ռուսիո պատրիարք Ալեքսի Բ-ն եւ Ռուսաստանի ուղղափառ եկեղեցու սրբազան սինոդը դիմել են Ադրբեջանի նախագահ Աբուլֆազ Էլչիբեյին, խնդրելով ներում շնորհել այն երիտասարդ ռուսաստանցիներին, որոնք հայ-ադրբեջանական հակամարտության գոտում մասնակցել էին ռազմական գործողություններին եւ Ադրբեջանի դատարանի կողմից դատապարտվել մահապատժի: Շաբաթ օրը Մոսկվայի պատրիարքարանի արտաքին հարաբերությունների բաժնի տարածած դիմումի մեջ դատապարտվում է վարձկանությունը եւ ընդգծվում, որ ռուսաստանցի զինծառայողների մեղքը միայն իրենցը չէ, քանի որ նրանց արարքի գլխավոր պատճառներից մեկը նախկին ԽՍՀՄ տարածքում կազմավորված պետությունների ճգնաժամային վիճակն է: Մահավճռի իրագործումը, ասված է պատրիարքի ուղերձում, կարող է բարդացնել Ռուսաստանի եւ Ադրբեջանի քրիստոնեա-մահմեդական կապերը, մինչդեռ գթության քայլը կծառայի լավ հարաբերությունների, հայ-ադրբեջանական հակամարտության շրջանում հաշտության ու համաձայնության հաստատմանը: ԻՖ

Ադրբեջանն անցնում է մանաթի

Ադրբեջանի նախագահ Աբուլֆազ Էլչիբեյը շաբաթ օրն ստորագրեց հրամանագիր, որ հանրապետությունը հունիսի 15-ից լիովին անցնում է ազգային տարադրամի՝ մանաթի: Հունիսի 15-20-ը ռուբլիները կփոխանակվեն մանաթների հետ 10:1 հարաբերակցությամբ: ԻՖ

Հայաստանի նախագահի հայտարարությունը

Երեւան, 14 հունիս, Սնարք: Այսօր նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը հանդես է եկել հայտարարությամբ, որի մեջ նա Հայաստանի Հանրապետության անունից խորը մտահոգություն է հայտնել այն կապակցությամբ, որ Լեռնային Ղարաբաղի իշխանությունները ի վիճակի չեն բեկումնային պահին իրենց վրա վերցնել որոշում ընդունելու պատասխանատվությունը, ինչպես նաեւ չեն ցանկանում օգտագործել շրջանում զինադադարի ձեռք բերման բացառիկ հնարավորությունը: Հայաստանի նախագահը կոչ է արել Ղարաբաղի իշխանություններին գիտակցել իրենց պատասխանատվությունը սեփական ժողովրդի հանդեպ եւ, քանի դեռ ուշ չէ, անհրաժեշտ որոշում ընդունել ի պատասխան Մինսկի խմբի նախաձեռնության, ելնելով Լեռնային Ղարաբաղի ժողովրդի խաղաղության եւ անվտանգության շահերից:

Հանդիպում հայ-ադրբեջանական սահմանում

Երեւան, 14 հունիս, Սնարք: Հայաստանի եւ Ադրբեջանի սահմանում տեղի ունեցավ Հայաստանի Իջեւանի, Տավուշի, Նոյեմբերյանի եւ Ադրբեջանի Ղազախի, Աղստաֆայի, Թովուզի շրջանների ղեկավարների հանդիպումը: Ինչպես այսօր հաղորդեցին Սնարք գործակալությանը Հայաստանի պաշտպանության նախարարությունում, հանդիպմանը մասնակցել են նաեւ երկու երկրների ռազմական գերատեսչությունների ներկայացուցիչները: Քննարկվել են այդ շրջանները բաժանող սահմանի ամբողջ երկայնքով զինադադարը եւ գյուղատնտեսական աշխատանքների անցկացման անվտանգությունն ապահովելու հարցերը: Կողմերը պայմանավորվել են տեղադրել համատեղ դիտման կետեր, առաջարկություններ նախապատրաստել ռազմական տեխնիկայի եւ սպառազինության հետ քաշման մեխանիզմի վերաբերյալ: Պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել նաեւ սահմանի որոշ հատվածների ականազերծման եւ տեղական նշանակության կենսապահովման հաղորդակցությունների անխափան աշխատանքի ապահովման վերաբերյալ: ■

Սկիզբը էջ 1

պաշտպանական ուժերի հրամանատար Մոնթե Մելքոնյանը՝ փայլուն կերպով ավարտելով իր վերջին մարտական օպերացիան, որի ընթացքում ոչնչացվել է հակառակորդի 3 տանկ եւ մեկ հետեւակի մարտական մեքենա: Գործողության ընթացքում հայկական կողմից զոհվել է երեք մարդ: Թշնամին կորցրել է մի քանի տասնյակ զինվոր:

Ադրբեջանական բանակի գրոհը ձախողվել է նաեւ Ասկերանի ուղղությամբ, որտեղ ԼՂՀ պաշտպանության բանակի կազմավորումները պատասխան գործողություններով թշնամուն ետ են շպրտել նախնական դիրքերը եւ ոչնչացրել մի քանի կրակակետ: Ռազմաճակատի այս հատվածում կորուստների մասին տեղեկությունները ճշտվում են: Ռազմական գործողություններն առավել հաջող են ընթացել Ղարաբաղի հյուսիսարեւելքում Մարտակերտի շրջանում, որտեղ հայկական ուժերը հունիսի 13-ին ազատագրել են շրջանի Լյուլասազ (Հակոբ Կամարի) եւ Տոնաշեն գյուղերը: Ռազմաճակատի այս հատվածում ԼՂՀ պաշտպանության բանակի կազմավորումներին հաջողվել է ոչնչացնել թշնամու ռազմական հենակետերը Ալիաղալի բնակավայրում: Երկու կողմերից էլ կան զգալի կորուստներ, որոնց թիվը ճշտվում է:

Ադրբեջանական բանակի լայնածավալ գրոհի առթիվ ԼՂՀ Գերագույն խորհրդի լրատվական կենտրոնը հանդես է եկել հայտարարությամբ, որտեղ ադրբեջանական ուժերին մեղադրել է ԼՂՀ պետական սահմանի խախտման եւ լայնածավալ գրոհի փորձի համար: Հայտարարության մեջ ասվում է, որ թեեւ

Ազատագրվել են Լյուլասազն ու Տոնաշենը

ԼՂՀ պաշտպանության բանակի կազմավորումներին հաջողվում է կասեցնել թշնամու գրոհը, այնուամենայնիվ ադրբեջանական ուժերը կարողացել են ճեղքել հայկական պաշտպանական շղթան եւ Ասկերանի ուղղությամբ գրավել մի քանի մարտավարական կարեւոր նշանակություն ունեցող բարձունքներ: Ըստ հայտարարության, Ադրբեջանը նման գործողություններով փորձում է ապակայունացնել իրադրությունը Լեռնային Ղարաբաղում, սակայն ստեղծված իրավիճակում ԼՂՀ իշխանությունները մտադիր են անել ամեն ինչ լուրջ բախումներից խուսափելու համար:

Իր հերթին պաշտոնական Բաքուն Հայաստանին մեղադրել է անկենկալ լայնածավալ հարձակման մեջ: Ադրբեջանի նախագահի լրատվական ծառայության տվյալներով, շաբաթ առավոտյան հայկական կազմավորումները զրահատեխնիկայի եւ օդուժի աջակցությամբ գրավել են երեք գյուղ Աղդամի եւ մեկ գյուղ Աղջաբեդիի շրջանում: Ըստ նույն աղբյուրների, հարձակման հայկական կողմից մասնակցել է 17 տանկ: Ադրբեջանական աղբյուրները հայտնում են նաեւ, թե կիրակի առավոտյան իրենց հաջողվել է ազատագրել բոլոր 4 գյուղերը, սակայն նույն առավոտյան հայկական ուժերը վերսկսել են լայնածավալ գրոհը:

Շաբաթ օրը Ադրբեջանի նախագահի մամուլի ծառայությունը հանդես է եկել հայտարարությամբ, որտեղ մասնավորապես ասվում է, թե հայկական ուժերի լայնածավալ գրոհի հետեւանքով կան մեծաթիվ զոհեր եւ ավերածություններ: Ըստ փաստաթղթի, «վերջին ռազմական գործողությունները օրինաչափ շարունակությունն են հայկական կողմի քաղաքականության, որն ուղղված է հակամարտության կարգավորումը խափանելուն եւ որ քողարկվում է Լեռնային Ղարաբաղի հայ բնակչության անվտանգության երաշխիքների բացակայության մասին գինիկ հայտարարություններով»: Լրատվական ծառայությունը շեշտում է, որ հայկական կողմի ագրեսիվ գործողություններն ու միջազգային հանրության կողմից դրան տրվող գնահատականի անհամարժեքությունը Ադրբեջանին ավելի ու ավելի են համոզում, որ հակամարտության կարգավորման այն սկզբունքներն ու մեխանիզմները, որոնց Ադրբեջանը համաձայնել է եղել, ենթակա են վերանայման:

ԻԹԱՌ-ՏԱՍՍ-ը, որը հաղորդում է այս տեղեկությունները, ավելացնում է, թե Երեւանում ոչ պաշտոնական աղբյուրներն այն կարծիքն են հայտնել, թե ԼՂՀ ղեկավարության եւ դաշտային հրամանատարների միջեւ տարաձայնությունների պատճառով «որոշ ղարաբաղյան հրամանատարներ առանց կենտրոնացված հրամանի վճռել են անցնել հակահարձակման»: Ինչ վերաբերում է Ադրբեջանի այն պնդումներին, թե հարձակմանը մասնակցում են ոչ միայն Ղարաբաղի, այլեւ Հայաստանի զինված ուժերը, ապա Հայաստանի պաշտպանության նախարարության լրատվական ծառայության ղեկավար Արմեն Դոլյանը հայտարարել է, թե Հայաստանը միշտ կողմնակից է եղել հակամարտության կարգավորմանը խաղաղ ճանապարհով եւ ներկայումս շարունակում է պահպանել զինադադարը:

Միաժամանակ Ադրբեջանի նախագահի միջազգային հարցերով խորհրդական Վաֆա Գուլուզադեն հայտարարել է, թե ավելի վաղ Լեռնային Ղարաբաղում հաստատված անդորրը հայկական կողմն օգտագործել է Լաչինով եւ Քելբաջարով մարտական տեխնիկա եւ կենդանի ուժ Ղարաբաղ տեղափոխելու համար, եւ ներկայիս լայնածավալ հարձակումը «բացահայտ մարտահրավեր է միջազգային հանրությանը»: Ըստ նույն աղբյուրների, հարձակման ընթացքում հայկական ուժերը գրավել են Մարգիլին եւ անցած երկու օրերի ընթացքում «Գրադ» կայանքներից շարունակում էին հրետակոծել մերձակա բնակավայրերն ու Աղդամ շրջկենտրոնը:

Մի խոսքով, լարվածության կտրուկ աճը Լեռնային Ղարաբաղում ենթադրել է տալիս, թե Ադրբեջանը փորձում է ռազմաճակատներում լուծել իր ներքին տարաձայնությունները ու «հայկական ագրեսիայի» մասին տեղեկություններով համախմբել ժողովրդին՝ միաժամանակ արդարացնելով ղարաբաղյան հակամարտությունը զենքի ուժով լուծելու իր անթաքույց մտադրությունները:

ԱՐՄԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Զանգեզուր

ԳԱՎԱՌ. ՃԱՄՓՈՐԴԱԿԱՆ ՈՒՐՎԱԳՐԵՐ

«Շրջափակումը վերացականություն չէ»

Ասաց իմ զրուցակիցն ու ավելի համոզիչ դարձնելու համար կրկնեց. «Այո, շրջափակումը վերացականություն չէ, այլ կոնկրետություն, որին կարելի է հովել ձեռքերով: Այն ամենուր է»: Դա հաստատում էր անգամ այն, որ Սիսիան-Կապան երթեւեկի աշխույժ ավտոճանապարհը, որով մենք գնում էինք, դատարկ էր: Տնտեսական ընդհանուր ճգնաժամը, ամեն ինչի եւ առաջին հերթին վառելանյութի գների կտրուկ դարն էլ ավելի ամուր է սեղմում անկայունության ու անվստահության օղակը, հանգեցնելով հարկադիր մեկուսացվածության: Արդեն ոչ թե «հանրապետական բնակարաններում», ինչպես հնչում էր «անկախությունների շքերթի» ժամանակաշրջանում, այլ շրջանային «մանրապետերում»: Թռիչքները Ռուսաստան, Ուկրաինա, Միջին Ասիա դարձել են «թռիչքներ երազում»: «Արմենիի» համար մնացել են տեղափոխությունները հանրապետության ներսում, բայց դա մեծամասնության համար հանի գնում, այնքան դժվարամատչելի է դառնում: Բայց չէ՞ որ դրանք զբոսաշրջիկության նպատակ չեն հետապնդում, այլ կենսական անհրաժեշտության թելադրանք:

Վարորդը, որի հետ ճանապարհին խոսում էի կյանքից, այս մասին դյասնեց «հասարակ մարդու» տեսանկյունից: Ինչպես միշտ, հասանք գներին, եւ նա հոգոց հանեց. «Հենց ազգականներս որոշել էին հող մշակել ադրբեջանցիների բռնած գյուղերից մեկում: Բայց հետո, «կես ճամփին» թողեցին այդ գործը: Հինգ հարյուր ռուբլի արժե տոմսը քաղաքից գյուղ: Ինչքա՞ն փող է հարկավոր թափել ճանապարհի վրա: Չեռնստ չէ»: Եւ ես հիշեցի, թե փախստականները, կիրովաբադցիները, սումգայիթցիները սկզբում ինչպես չուզելով «վերաբնակվեցին» լքված գյուղերում: Քաղաքացիներ, մտավորականներ լինելով, նրանք շեշտը դնում էին այն բանի վրա, որ օգտագործելով նրանց անել դրությունը, հանրապետությունն իրագործում է լքված գյուղերը բնակեցնելու, հողը վերածնելու ծրագիրը: Ոչ թե արմատական բնակչության, այլ նման աշխատանքի անվարժ փախստականների ձեռքերով:

Հետո արդեն մեկ անգամ չէ, որ եղել եմ գյուղերում եւ տեսել այլ տրամադրություն հուտ: Մարդիկ ոչ թե պարզապես հաշտվել են իրենց ճակատագրի հետ, այլ վստահություն են ձեռք բերել: Նրանք տեսան, թե որքան ծանր է կյանքը քաղաքում, հասկացան, որ կերակրող հողը նրանց «մարդավարի ապրելու» ավելի մեծ հնարավորություններ է տալիս, մտադրվեցին դառնալ ֆերմերներ, ստեղծել իրենց «ֆազենդաները»: Եւ ահա, տրամադրությունների երրորդ փոփոխությունն այս կարճ ժամանակում: Այդ երեւույթի առաջին կեսը նշմարվեց, երբ գյուղացիները մեղադրում էին պետությանը, որ այն իրենց մեջքով է շուռ եկել: Ոչ կոլտնտեսային կառույցների փլուզման հետ, «ճակատագրի քմահաճույքին» թողնված, պետության հովանուց զուրկ, նրանք պայքարում [?] են, չկարողանալով դառնալ հողի իրական տերերը, թեեւ դրա ցանկությունն ունեին: Ամեն բան թանկ է եւ ոչինչ չկա: Սերմեր, պարարտանյութեր, վառելանյութ, տեխնիկա որտեղի՞ց ճարեն, ի՞նչ փողերով, բողոքում էին գյուղացիները, բայց... շարունակում էին փորել հողը: Եւ ամռանը, մեղմ ինչ թաքցնել, մենք նրանց աշխատանքի պտուղները տեսանք շուկայում: Քիչ, ավելի սուղ տեսականիով, զգալիորեն թանկ, այնուամենայնիվ կար: Ամեն դեպքում մենք հասկացանք, որ դա օբյեկտիվ դժվարությունների հետեւանք է: Այնուամենայնիվ, հուսով էինք, որ պատերազմն անվերջ չէ, որ շրջափակումը վաղ թե ուշ կվերացնեն, որ առողջ մրցակցությունը կհանգեցնի երկար սպասված շուկային: Ցավոք, ժամկետները «մնում են չճշտված»: Եւ զուտ երկրագործական բնույթի դժվարություններին ավելացել են ճանապարհատրանսպորտայինները: Եւ դարձյալ հոգու խորքում կասկած է ծլում. մի՞թե հողը դարձյալ դատարկ կմնա: Մի՞թե դարձյալ վարձու աշխատանքի, «փափախի» կմեկնեն «մոտիկ արտասահմանում» նաեւ բնիկ գյուղացիները եւ «նախկին մտավորականները», այժմ «ֆազենդատեր-ձախողակները»:

Եւ հանկարծ պետական «Սյունիք-Զանգեզուր» շրջանային ծրագրի մասին լուրը: Թեեւ, արդյոք այդքան հանկարծակի՞ էր: Այսր «տեղերում» հաճախ է թվում, թե պետությունը ոչինչ չի հետաքրքրում, որ ահա «ոսկոր է նետել» հողը տվել է իրեն սեփականություն, իսկ հետո ոնց ուզում եք: Իհարկե, հույս կար, որ զգալով սեփականության համը, սայլը դեպի իրենց կձգեն, որ դրանով իսկ ինչ-որ չափով կթեթեւացնեն «պետապարաքի պարենային հոգսերը», սակայն... Շրջափակման անիծյալ շրջանակը չէր ուզում փարատվել: Սահմանամերձ շրջանների դրությունը դարձավ ոչ սակավ, երբ ոչ առավել հրատապ խնդիր, քան աղեսի գոտինը: «Սյունիք-Զանգեզուր» ծրագիրը հնարավոր է, որ հանրապետության վարչատարածքային առաջագա բաժանման մոդելի համար փորձարարական է: Ինչու հատկապես այդ գոտին, դա էլ է հասկանալի: Սահմանամերձ է: Ամենախոցելի կետը, որը ընդհակառակը, պետք է լինի ամենաանխոցելին: Ծրագիրն առայժմ ընդամենը երկու ամսական է, ու թեեւ այն կարծես թե մշակված է, թեեւ իրագործվում է եռանդով, ներդրողներ երգելու համար «գրիչը չի գրում»: Ոչ այն է «հույսը խոսնեցնելու» վախից, ոչ այն է հոգնածությունից (արդեն որքան հույսեր չեն արդարացվել), ոչ այն է գործնական կարծեք, կտեսնենք մտայնությունից: Հավանաբար դրա համար էլ համարեցի ուղղակի լսել նրանցից մեկի կարծիքը, որը դրա համար կրում է, այսպես ասած, «գործադիր պատասխանատվություն», դա ծրագրի կատի գծով համակարգող Հակոբ Դինգչյանն էր: Շրջափակման մասին նրա խոսքերով էլ սկսեցի այս նյութը:

Նա ասաց, որ երբ գաղափարը պսակվի հաջողությամբ, հնարավոր է այն մոդելավորվի Սեւանի, Գյումրիի, Արարատյան դաշտի, Երեւանի համար: Ինձ էլ ավելի հետաքրքրում էին «որոշակի արդյունքները»: Արդյունքները, որ մեզ է պահանջելը, իմանալով, որ ծրագիրը հազիվ միայն կյանք է մտել, որոնց սակայն այնպես անհամբեր սպասում ենք մեր այս մռայլ իրականության մեջ: Պարոն Դինգչյանն ասաց, որ իր գծով ծրագրում շեշտը դրվում է սահմանամերձ շրջաններում ավերված կապի վերականգնման եւ դրանք նոր, օրվա պահանջներին համապատասխանող մակարդակի հասցնելու վրա: Շրջանում ծրագրվում է նոր լայն գոտի ընդգրկող, նաեւ Արցախի համար աշխատելու ընդունակ վերահաղորդիչ: Նախատեսված են կապի նոր ցանցեր Կապանում, Մեղրիում, Երեւան-Մեղրի ռադիոռելեային նոր գիծ՝ Իրանի հետ միանալու հեռանկարով:

Անմիջապես հիշեցի բազմաթիվ բողոքներն այն մասին, որ անգամ մոտիկ արտասահմանից Հայաստան դրամ կամ ծանրոց ուղարկելը գործնականում անհնար է: Մի ծանոթ ասաց, որ բազմօրյա խնդրանքներից հետո նրան հաջողվեց դստերը Ստավրոպոլից Մեղրի ուղարկել հազար ռուբլի, դրա համար «տալով» հազար:

«Զարմանալի չէ, ուսերը թոթվեց պրն. Դինգչյանը, փոստային կապն ապրում է ծանր ժամանակներ: Այն վնասաբեր է: Փոստային ծառայությունների համար սակագները պահպանվում են: Ինչպես հասցի, միայն այն տարբերությամբ, որ պետության կողմից նույնչափ աջակցության չի արժանանում: Թեեւ դա էլ է հասկանալի: Սակայն եթե այսպես երկար շարունակվի, ապա խնդիրն էլ ավելի կսրվի: Կարգավորումը հնարավոր է, երբ գները բաց թողնվեն: Իսկ առայժմ... Դժվար է: Դժվար է նաեւ նրա համար, որ քանդվել են միջմիութենական նախկին կապերը, իսկ նորերը դեռեւս չեն ստեղծվել: Շրջափակման պատճառով (ամեն տեղ նրա չար ձեռքը կա) հանրապետությունից փոստային առաքումները հասցվել են նվազագույնի: Ինքնաթիռներով շատ թանկ է, երկաթգիծը, երբ գործում է, աշխատում է շատ ավելի կենսական խնդիրների համար: Ինչ վերաբերում է փոստային առաքումներին, ԱՊՀ երկրների միջեւ կարգավորված չեն բանկային գործողությունները»:

Եւ վերջապես, ես չկարողացա լռությամբ շրջանցել «անձնական շահագրգռվածության» թեման: Ամռանը ես գնացած էի Զանգեզուրում տիրող «լրատվական սովից»: Էներգետիկ ճգնաժամի պատճառով հեռուստացույցներն անգործության էին մատնվել: Սակայն երբ մայրաքաղաքի կրպակներում թերթերն իրար վրա թափված էին, սահմանամերձ շրջաններ դրանք երբ հասնում էլ էին, ապա չափազանց ուշացումով:

Պարոն Դինգչյանը հանգստացրեց ինձ, որ այժմ այդ ամենը կարգավորված է: Որ ձմռանը վառելիքատրանսպորտային խնդիրները դժվարացնում էին փոստային առաքումները: Իսկ այժմ Սիսիան եւ Գորիս թերթերը հասնում են հենց նույն օրը: Իսկ Կապան, Մեղրի եւ Ղափան՝ հաջորդ օրը:

«Փառք աստծո, որ գոնե այդ հարցում ամեն ինչ լավ է», մտածեցի ես, վճռելով այդ լավատեսական նոտայով էլ ավարտել մեր զրույցը, առավել եւս, որ արդեն հասել էինք Գորիս:

Հ.Գ. Գորիսում ես պատահաբար եղա վաղուց մոռացված մի տեսարանի՝ թերթերի բաժանորդագրության: Եւ դարձյալ հույսը. մի՞թե ամեն ինչ այնքան է կայունանում, որ ինչպես ոչ հեռու անցյալում, կարելի է նստել տանը եւ նախաճաշի սեղանին բացել օրվա թերթերը:

ԻՆՆԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Մասնագետ

Վարչապետը մեկնեց Թբիլիսի

Հունիսի 15-ին մեկօրյա այցով Թբիլիսի մեկնեց ՀՀ կառավարական պատվիրակությունը վարչապետ Հրանտ Բագրատյանի գլխավորությամբ:

Վրաստանի վարչապետ Թենգիզ Սիգուայի եւ պաշտոնական այլ անձանց հետ բանակցությունների արդյունքում նախատեսվում է ստորագրել երկու երկրների տնտեսական փոխհարաբերությունների կարգավորման վերաբերյալ մի շարք փաստաթղթեր:

ՀՀ ԿԼԾ

Կրթություն

20 արտոնագրված ոչ պետական բուհ

Բարձրագույն կրթության խնդիրների գիտահետազոտական կենտրոնի տնօրեն Ալբերտ Ոսկանյանը հայտնեց, որ բարձրագույն կրթության եւ գիտության նախարարության կողմից արտոնագրված են Հայաստանում գործող 20 ոչ պետական բուհ, սակայն սա այդ տիպի բուհերի լրիվ թիվը չէ: Արտոնագրված բուհերում նախատեսված էր ընդգրկել 3200 ուսանող, սակայն ներկայումս այդ բուհերում սովորում է 3550 ուսանող:

ՆՏ

Հունիսի 11-ից Վրաստանի որոշ ափական եւ պետական մեքենաներ կրում են նոր ազգային համարանիշներ: Դրանք պատրաստվել են գերմանական մի ֆիրմայի կողմից: Այս համարանիշները Վրաստանի քաղաքացիներին հնարավորություն կտան իրենց մեքենաներով անարգել մեկնել արտասահման, շրջանցելով պետական տրանսպորտային ոստիկանության գրանցման բաժանմունքը: Այդ համարանիշները ձեռք բերելու՝ համար Վրաստանի վարորդները պետք է վճարեն ամերիկյան 10 դոլլար:

ՆՏ

Հայտարարություն

Ձեր հաշիվները կվճարենք Հայաստանի Հանրապետությունում, Երեւան քաղաքում, փոխարենը վճարելով մեր հաշիվները Մոսկվա քաղաքում (որոշակի տոկոսներով):

Միջնորդները կպարգեւատրվեն:

57.45.26, 57.43.12, 57.45.49

Վաղը, հունիսի 16-ին, ժ. 18-ին Երեւանի Կամերային երաժշտության տանը տեղի կունենա գրական-գեղարվեստական երեկո, նվիրված Պարույր Սեւակի հիշատակին:

«Իմ Պարույրը» գրական կոմպոզիցիայի հեղինակն է հանրապետական փառատոնների կրկնակի դափնեկիր, ասմունքող Ալվեշյանս [?] Խանումյանը:

Հայաստանի գեղագիտական կենտրոնի «Մետրո» թատրոնը Լիբանանում եւ Սիրիայում ունեցած մեկամսյա հյուրախաղերից հետո, նորից բացում է իր դռները թատերասեր հասարակայնության առաջ.

Հունիսի 9, 10, 24, 25, 26 Ա. Արայան

«Ուիլլի, Թիթի, Չիգ եւ երեւն էլ մի աղջիկ»

(դրամա 2 գործողությամբ)

19, 20, 27 Դ. Թումանյանի

«Տերն ու ծառան»

(մյուզիքլ երեխաների համար)

18, 19, 20, 22, 23, 29, 30 Դ. Սարգսյանի

«Եւ երկիրեն երեք արոռ ինկավ»

(ֆարս 2 գործողությամբ)

Ներկայացումների սկիզբը ցերեկային - 12:00 եւ 15:00 երեկոյան - 18:00

Երեւանի մետրոպոլիտենը կլուծի ձեր տրանսպորտային դժվարությունները

Գեղարվեստական ղեկավար՝ Վիգեն Ստեփանյան

Գլխավոր ռեժիսոր՝ Նիկոլայ Ծատուրյան

Հասցեն՝ Գարեգին Նժդեհի հրապարակ, մետրոյին կից

Կարծ

Բնակչության մասնավոր սեկտորին խարանուխ կբաշխվի

Երևանի քաղխորհրդի գործկոմի նյութատեխնիկական վարչության միջոցով մայրաքաղաքի բնակչության մի մասին (առայժմ) բաշխվելու է խարանուխ: Այդ մասին հայտարարվեց երկուշաբթի օրը քաղխորհրդի գործկոմում տեղի ունեցած դիսպետչերական խորհրդակցությունում: Վարչության տրամադրության տակ եղած 6500 տոննա խարանուխը բաշխվելու է քաղաքի մասնավոր սեկտորին՝ յուրաքանչյուր ընտանիքին 2 տոննա, տոննան 27 հազար ռուբլի արժողությամբ: Ըստ շրջխորհրդի գործկոմների համապատասխան ցուցակների կբաժանվեն կտրոններ, որոնց հիման վրա էլ կկատարվի բաշխումը: Գործկոմներին հանձնարարականներ տրվեցին միջոցներ ձեռք առնել հնարավոր չարաշահումները կանխելու համար:

Դիսպետչերական խորհրդակցության ժամանակ նշվեց նաեւ, որ վերջին շրջանում խիստ վատացել է Երեւանի աղբահանության ու ընդհանուրապես սանմաքրման վիճակը: Թեեւ դա հիմնականում կապված է վառելիքի բացակայության հետ, այդուհանդերձ նշվեց, որ եղած հնարավորությունները էլ լավ չեն օգտագործվել: Վիճակն առավել վատ է Մյասնիկյանի, Սպանդարյանի, Արաբկիրի, խորհրդային շրջաններում: Շրջխորհուրդների գործկոմներին ու համապատասխան վարչություններին հանձնարարվեց կտրուկ միջոցառումներ ձեռնարկել դրությունը շտկելու համար:

Քաղաքի ասֆալտապատման խնդիրը եւս բարձրացվեց խորհրդակցության ժամանակ: Մասնավորապես նշվեց, որ Բաղրամյան պողոտայում կատարված ասֆալտապատումը խիստ անորակ է, եւ վերանորոգման կարիք կա: Որոշվեց հետագա աշխատանքների համար կապալառուին չվճարել՝ նախկին «որակյալ» ասֆալտապատման պատճառով:

«Ազգ»

Ո՞ւմ կհաջողվի հանգստանալ ճամբարներում

Խորհրդարանում լուսավորության նախարար Հայկ Ղազարյանի հաղորդումից հայտնի դարձավ, որ այս տարվա հունիսի 25-ից 20 մանկապատանեկան ճամբարներում կհանգստանան 12 հազար երեխաներ:

Մեկ ուղեգրի արժեքը 18 հազար ռուբլի է, որը սկզբնական շրջանում փակվելու է հանգստյան գոտիների տեղական իշխանությունների բյուջեների հաշվին, այնուհետեւ փոխանցվելու է ՀՀ կառավարության կողմից:

Եթե արցախցի 1500 եւ 150 երկկողմանի որբ ու զոհված մարտիկների երեխաների ուղեգրերի արժեքն ամբողջությամբ պետությունն է վճարելու, ապա մյուսներին կտրամադրվեն որոշակի զեղչով: Իսկ թե ինչ գին կունենան, կախված կլինի ուղեգրերին տեր կանգնած արհմիությունների ու հիմնարկությունների ֆինանսական վիճակից:

Հանգստանալու հնարավորություն կունենան նաեւ բուհերի սովորողները՝ նրանց կվերադարձվեն ուսանողական ինը ճամբարներից յոթը: Մյուս երկուսը դեռեւս տրամադրված են բռնագաղթվածներին:

«Ազգ»

ԱՄՆ դեսպանատունը Երեւանում ներկայացնում է 3 շաբաթյա դասընթացներ ամերիկյան հեռուստատեսության վերաբերյալ:

Դասախոսությունների շարք նվիրված ամերիկյան հեռուստաընկերությունների տեսությանն ու գործունեությանը

Դասախոս. Ռալֆ Վարդիգյան

Շուրջ 36 տարի նա եղել է հեռուստատեսության նորությունների մեկնաբան, բազում ծրագրերի ղեկավար, տնօրեն եւ սցենարիստ:

Դասախոսությունները կկայանան Ամերիկյան դեսպանատան դահլիճում, հունիսի 24-ից մինչեւ հուլիսի 15-ը, ամեն օր, ժամը 11:30-13:00:

Տեղերն ապահովելու, ինչպես նաեւ լրացուցիչ այլ տեղեկությունների համար խնդրում ենք զանգահարել Ամերիկյան դեսպանատուն, Արթուր Մեհրաբյանին, 52.46.61 հեռախոսահամարով:

digitised by A.R.A.R.@

«ԱՐԱՄ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ-90» ՓԱՌԱՏՈՆԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՎՈՒՄ Է

«Արամ Խաչատրյան»
ֆիլհարմոնիկ սրահ
«Աշխարհը եւ մենք»
Սիմֆոնիկ երաժշտության ամառային փառատոն
Արամ Խաչատրյան-90
Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախումբ (ՀՖՆ)
Երեւանի սիմֆոնիկ նվագախումբ (ԵՍՆ)
Գեղարվեստական ղեկավար եւ գլխավոր դիրիժոր
Լորիս Ճգնավորյան
Հովանավոր
Հայկական բարեգործական ընդհանուր միություն

Ավարտվեց «Արամ Խաչատրյան-90» փառատոնի եւս մեկ շաբաթը: Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ եւ Երեւանի սիմֆոնիկ նվագախմբերը հանդես եկան Լեւոն Գրիգորյանի (ԱՄՆ) եւ Նորայր Արթանի (Կանադա) ղեկավարությամբ: Երեւանի արվեստասերներին լավ ծանոթ այդ երաժիշտները այս անգամ եւս ի հայտ բերեցին իրենց գեղարվեստական օժտվածությունն ու դիրիժորական կուլտուրան: Ջերմորեն ընդունվեցին մենակատարներ Անահիտ Ներսիսյանը եւ Ռուբեն Վարդանյանը (դաշնամուր), մոսկվացի Սուսաննա Գրիգորյանը (ջութակ): Արամ Խաչատրյանի երաժշտությունը կրկին հաստատեց իր ներունակ մեծ լիցքն ու կենսունակությունը՝ հնչելով աշխարհահռչակ այնպիսի գործերի կողքին, ինչպիսիք են Սիբելիուսի ջութակի կոնցերտը, Ռավելի «Դաֆնիս եւ Քլոե» բալետային սյուիտները, Ռեսպիգիի «Հռոմի շատրվանները» ու «Հռոմի սոճիները»...

Կամերային երաժշտության համերգում հանդես եկավ Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի մենակատարների համույթը Յուրի Պողոսյանի ղեկավարությամբ: Արամ Խաչատրյանի, Ստրավինսկու եւ Հինդեմիթի ստեղծագործությունների կողքին բարձ հնչեց երիտասարդ հեղինակ Արեն Ղազարյանի «Միքելանջելո Բուոնարոտիի եղերերգը»՝ սոպրանոյի եւ լարային խմբակի համար: «Մոսկվա» կինոթատրոնում շարունակվեց Արամ Խաչատրյանի երաժշտությամբ ֆիլմերի ցուցադրումը:

Հաճելի անակնկալ էր Գյումրիից ժամանած կոլեկտիվի՝ երգչախմբերի, ժողովրդական նվագարանների խմբի եւ փողային նվագախմբի ելույթը (ղեկավարներ՝ Ռոբերտ Ալեքյան, Աղասի Շաքրյան եւ Գեւորգ Կոստոյան), որոնք գործուն մասնակցություն բերեցին Արամ Խաչատրյանի ծննդյան օրվան նվիրված հանդիսություններին:

Փառատոնի հերթական շաբաթի ծրագիրն ընդգրկում է երեք սիմֆոնիկ եւ մեկ կամերային համերգներ:

Հունիսի 15-ին Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախումբը հանդես կգա ամերիկահայ դիրիժոր Ջորջ Փեհլիվանյանի ղեկավարությամբ: Արամ Խաչատրյանի ստեղծագործության ուշ շրջանում գրված «Կոնցերտ-ռապսոդիան» ջութակի եւ նվագախմբի համար կկատարի Արտաշես Մկրտչյանը: Ինչ-որ չափով նման «ճակատագիր» ունեն ծրագրում ներկայացված մյուս երկու գործերը՝ Մորիս Ռավելի «Վալսը» եւ Իգոր Ստրավինսկու «Սրբազան գարունը»: Դրանք հորինվել են իբրեւ բալետ՝ Փարիզում մեծ հռչակ վայելող Սերգեյ Դյագիլեւի ղեկավարած «Ռուսական բալետային թատերախմբի» հյուրախաղերի համար: Սակայն իրենց ներքին ամբողջության, հիրավի սիմֆոնիկ զարգացման, վառ ցայտուն գործիքավորման շնորհիվ առավել լայն ճանաչում եւ կիրառում են գտել նախ եւ առաջ սիմֆոնիկ համերգների ծրագրերում: Կոմիտասի անվան լարային խումբը հունիսի 17-ին կցուցադրի 20-րդ դարի կոմպոզիտորների չորս հետաքրքիր ստեղծագործություն, այդ թվում Արամ Խաչատրյանի դեռեւս ուսումնառության տարիներին գրած Լարային կվարտետը (կրկնակի ֆուգա, 1931 թ.): Իրենց մտահղացմամբ, կերպարներով, ոճական հատկանիշներով եւ կառուցվածքով միանգամայն տարբեր են Դմիտրի Շոստակովիչի թիվ 8 կվարտետը («Ֆաշիզմի եւ պատերազմի զոհերի հիշատակին»), Առնո Բաբաջանյանի թիվ 3 կվարտետը («Դմիտրի Շոստակովիչի հիշատակին») եւ Լեւոն Չաուշյանի թիվ 3 կվարտետը:

Ջորջ Փեհլիվանյանի հերթական ելույթը Հայաստանի սիմֆոնիկ նվագախմբի հետ տեղի կունենա հունիսի 18-ին եւ կսկսվի Արամ Խաչատրյանի «Սպարտակ» բալետի թիվ 1 սյուիտով: Մեզանում գրեթե չկատարվող Իգոր Ստրավինսկու ջութակի եւ նվագախմբի համար գրված կոնցերտը կկատարի Ռուբեն Հախնազարյանը: Յուրատեսակ քառամաս կառուցվածք ունեցող այդ գործը (տոկատա-Արիա թիվ 1 - Արիա թիվ 2 - Կապրիչչո) գրվել է 1931 թ. եւ հանդիսանում է հեղինակի ստեղծագործության նոր-դասական (նեոկլասիկական) միտումների վառ արտահայտությունը: Համերգի ավարտին կհնչի Դմիտրի Շոստակովիչի թիվ 10 սիմֆոնիան, որի խոր փիլիսոփայական կերպարներում դրսեւորում են գտել շրջապատի իրականության հակասությունները, չարի եւ բարու պայքարը, հեղինակի տագնապը եւ մտորումները կյանքի մասին:

Երեւանի սիմֆոնիկ նվագախմբի հունիսի 20-ի ելույթը կղեկավարի Նորայր Արթանը (Կանադա): Ծրագրի սկզբին կհնչի ազգությամբ չեխ (ներկայումս Կանադայի առաջատար կոմպոզիտոր) Օսկար Մորավեցի «Կառնավալային նախերգանքը»: Համերգում հանդես կգան երկու մենակատարներ. Սեդա Աբրահամյանը (Արամ Խաչատրյան՝ թավջութակի կոնցերտ) եւ Կանադայից ժամանած կլառնետահար Յուլիան Միլկիսը (Մոիսեյ Վայնբերգ՝ Կոնցերտ կլառնետի եւ նվագախմբի համար): Ծրագիրը եզրափակում է գերմանացի կոմպոզիտոր Պաուլ Հինդեմիթի «Վեբերի թեմաների սիմֆոնիկ կերպարանափոխումներ» հայտնի սյուիտը, ուր 19-րդ դարի ամենավառ ռոմանտիկներից մեկի՝ Կարլ Մարիա Վեբերի թեմաները ներկայացնում են 20-րդ դարի երաժշտության դիրքերից վերաիմաստավորված, ընդգծված «հակառոմանտիկական» եղանակով, ժամանակակից սուր հարմոնիաներով եւ ռիթմերով «համեմված»:

Արամ Խաչատրյանի ծննդյան 90-ամյա հոբելյանին նվիրված «Հանդիսավոր կոչնակներ» շարքից այս շաբաթ կկատարվեն Ռոբերտ Պետրոսյանի (հունիսի 15-ին), Ստեփան Շաքարյանի (18-ին) եւ Էդիկ Արիստակեսյանի (20-ին) «Կոչնակները»:

«Արամ Խաչատրյան-90» փառատոնը տեւելու է մինչեւ հուլիսի 11-ը:

«Արամ Խաչատրյան-90» փառատոնի տեղեկատվական կենտրոն

15.06 ՀՖՆ

Դիրիժոր՝
Ջորջ Փեհլիվանյան (ԱՄՆ)
Մենակատար՝
Արտաշես Մկրտչյան

Տոմսերը վաճառվում են «Արամ Խաչատրյան» համերգասրահի տոմսարկղերում 11.00-18.00

Զրույց

Ինչո՞ւ են ձեռներեցները հեռանում հանրապետությունից

Համայնավարությունը թոթափած եւ շուկայական հարաբերությունների հաստատման ուղին բռնած Հայաստանից գործարար մարդկանց արտահոսքը ոչ միայն չի դադարում, այլեւ ահագնանում է: ՄԱԿԻՉ ԴԵՄԻՐՃՅԱՆԸ, որը հանրապետության առաջին կոոպերատորներից է, իսկ այժմ տնօրինում է «ՄԴՄ» մասնավոր ֆիրման, չի հետեւում գործընկերների օրինակին եւ գոյության պայքարի ավելի ակտիվ միջոց է ընտրել. մոտ 60 բախտակիցների հետ նա ձեռնամուխ է եղել «Առեւտրականների միության» ստեղծման աշխատանքներին...

— Հիմնականում ի՞նչ նպատակներ է հետապնդելու մեզանում բավականին բարեկեցիկ համարվող առեւտրական խավի ներկայացուցիչների նման միավորումը:

— Համախմբվելու անհրաժեշտությունը մեր բացարձակ միայնակ եւ անօգնական վիճակից է բխում: Փաստն այն է, որ մասնավորը, ըստ էության, լրիվ անպաշտպան անձ է, իսկ նրա սեփականությունը՝ անպաշտպան: Յուրաքանչյուր խանութում ամեն օր միլիոնների արժողության ապրանքներ են մնում եւ դրանք անհրաժեշտ է պահպանել: Տերերը չեն կարող դա իրականացնել: Պետությունն էլ պաշտպան չի կանգնում ձեռներեց, գործ անող մարդկանց ու նրանց թողել է բախտի քմահաճույքին: Թալանվող խանութները հիմնականում մասնավորներին պատկանողներն են:

Ավելին, մենք ստիպված ենք լինելու պայքար մղել մասնավոր սեկտորի նկատմամբ իշխանությունների ոտնձգությունների դեմ: Նրանց հարկային եւ վարկային քաղաքականությունը պարզապես ջլատում է մեր ուժերը: Կամա թե ակամա այնպիսի տպավորություն է ստեղծվում, որ միտումնավոր կերպով ցանկանում են դուրս մղել մասնավոր առեւտուրը եւ առեւտրականներին:

Եւ ճիշտ է, որ սպառողներն էլ են անպաշտպան վիճակում: Սակայն ուրիշ կերպ չէր էլ կարող լինել. երբ վաճառողն անպաշտպան է, գնորդն իր պաշտպանված լինելու մասին կարող է միայն երազել: Դրանք սերտորեն փոխկապակցված օղակներ են: Եւ զարմանալի չէ, որ առեւտրում քաոսային վիճակ է:

— Կարելի՞ է ասել, որ Հայաստանում առեւտրով զբաղվողը մեծ ռիսկի է գնում:

— «Ռիսկի է գնում» արտահայտությունն իրական վիճակի շատ մեղմ բնութագրում է: Նա իր կյանքն է վտանգի տակ դրած աշխատում. ցանկացած ժամանակ կարող են մտնել ու զենքի սպառնալիքով թալանել: Այսօրվա դրությամբ, երբ մարդը բավականին ընդունակություններ ունի, բայց զուրկ է «դիմացողականությունից», Հայաստանում սեփական գործ չի կարող ձեռնարկել:

— Այսինքն, բռնական աշխարհի դեմ լրիվ անպաշտպա՞ն եք:

— Ուր էր, թե միայն հանցագործները լինեին: Հարկային օրենքները այնպես են մշակված, որ հարկային տեսուչները ցանկացած խանութում կարող են անօրինականություններ կատարել եւ անպատիժ մնալ: Եւ եթե առաջինները պոտենցիալ վտանգ են, ապա վերջինների կամայականություններից պարզապես պրծում չկա:

— Կարո՞ղ եք որեւէ օրինակ բերել:

— Որքան ուզեք: Որպեսզի, ըստ իրենց, պետությունը վերահսկի մասնավորի իրական եկամուտները եւ դրան համապատասխան հարկեր գանձի, որոշում են ընդունել, որ յուրաքանչյուր սեփականատեր իր խանութում շրջանային հարկային տեսչության կողմից կնքված գնացուցակներ պետք է ունենա: Առաջին հայացքից կարող է թվալ, որ ոչ մի վատ բան չկա, ընդհակառակը, պետությունը հնարավորություն է ստանում պաշտպանել իր եւ անգամ գնորդի շահերը:

Իսկ այժմ երեւույթը դիտենք շուկայական հարաբերությունների հայեցակետից: Նախ մասնավոր առեւտուրն ազատ առեւտուր է եւ գնային հավասարակշռությունն առաջին հերթին ցանկացած խանութի ներքին հարցն է: Երկրորդ, այս դեպքում խանութին եւ նրա գնորդին զրկում է ավելորդ հնարավորությունից եւ անգամ իրավունքից՝ երբ հարկային տեսչության, նույնն է թե պետության, կողմից կնքված գնացուցակ կա, ուրեմն փոխելն անհնար է:

Երրորդ, այդ գնացուցակները պետք է գնվեն մասնավորի հաշվին՝ արժեքը 5-10 ռուբլի է, իսկ միջին մեծության խանութն ամսական մոտ 10 հազար հատ է օգտագործում: Պարզ է, որ այդ եւ նման շատ այլ ծախսեր անհրաժեշտաբար ապրանքների արժեքների բարձրացման պատճառ են դառնում:

Եւ դա միակ անհեթեթ պահանջը չէ: Եթե հաշվի առնենք նաեւ, որ ներկա դրությամբ մասնավոր առեւտրով զբաղվողների կրթական ցենզը այնքան էլ բարձր չէ, ապա պարզ կդառնա, որ նրանք ակամա դառնում են իրավախախտներ եւ պետության անունից ներկայացող յուրաքանչյուր ոք ինչ-որ բան պոկելու առիթը բաց չի թողնում:

— Անցյալ տարի մեծ աղմուկ հանեց ներքին գործերի նախարարության կազմակերպած փողահավաքը: Դա «պետական ռեկետ» անունը ստացավ: Ձեր նկարագրած վիճակը դրա հետեւանքը չէ՞:

— «Պետական ռեկետը» իր նոր, ավելի նուրբ դրսեւորումն է ստացել: Կառավարությունը հարկային քաղաքականության եւ դրա իրագործման հետ կապված այնպիսի որոշումներ է ընդունել, որոնք մասնավոր առեւտրով զբաղվողներին բացարձակ անորոշ վիճակում են դրել: Արդյունքում նրանց մեծ մասն այդպես էլ մինչեւ վերջ չգիտի իր իրավունքներն ու պարտականությունները: Երբեմն որոշակի նշելով, թե դու պետք է ունենաս այս ու այս, երբեք չեն հուշում, թե դրանք ինչպես կարող ես ձեռք բերել: Բացի դրանից, որոշումներն այնպես են ձեւակերպվում, որ լայն մեկնաբանությունների տեղիք են տալիս, պարզ է, ոչ ի օգուտ մասնավորի: Մի խոսքով, այնպիսի համակարգ է ստեղծված, որ ինչպես էլ աշխատես, միեւնույն է, որեւէ խախտում անպայման կգտնեն, իսկ հարկային տեսչության աշխատակիցներն արդեն լավ են յուրացրել՝ հայտնաբերվածների մի մասը կաշառքի տեսքով իրենցն է, մյուսը՝ տուգանքի տեսքով պետությանը: Եւ ինչպես երեւում է, նման վիճակը կառավարությանը ձեռք է տալիս:

— Սակայն վստահաբար ոչ ձեզ:

— Ինչ խոսք: Դա է պատճառը, որ շատերը չդիմանալով կամ փակվում են եւ ուրիշ գործեր են սկսում, կամ էլ հեռանում են Հայաստանից:

— Մի՞թե մյուս հանրապետություններում վիճակն ավելի բարվոք է:

— Տարբերությունը հսկայական է: Նախ նրանց հարկային քաղաքականությունը բավականին ճկուն է եւ այդ երկրներում վստահում են քաղաքացիներին: Դա շատ կարեւոր հանգամանք է. երբ նախօրոք որոշում ես, որ մասնավոր ձեռներեցն անպայման խաբելու է, կամ հանցագործ է, ապա այդ հոգեբանությամբ էլ գործում ես: Եւ հակառակը համոզելն էլ անիմաստ է դառնում: Ասենք, գուցե դա միտումնավոր է արվում: Կառավարության համար ավելի հեշտ է հանցագործների հետ գործ ունենալ, քան իրենց իրավունքները լավ իմացող եւ հարկային նորմալ քաղաքականության պայմաններում պետության մասհանումները ժամանակին կատարող քաղաքակիրթ սեփականատերերի: Չէ՞ որ առաջիններից փող պոկելը դժվարություն չի հարուցում:

— Այդ դեպքում անհասկանալի է մնում, թե պետական առեւտրի կոլեկտիվները ի՞նչ շահագրգռվածություն պետք է ունենան, երբ սեփականաշնորհման հարց դրվի:

— Մեզանից ոչ մեկն էլ երկնքից չի ընկել եւ գիտենք, որ պետական առեւտրի բոլոր օբյեկտներն իրենց տերերն ունեն: Եւ զարմանալի է, թե ինչպես է օրենքը սեփականաշնորհման իրավունքը կոլեկտիվին տվել՝ պարզապես լրացուցիչ խառնաշփոթ է ստեղծելու: Սա մեկ: Մյուս հանգամանքն այն է, որ պետական տնօրենի տակ մնալն այսօր շատ ձեռնտու է՝ խանութի իրական տերը, որը դրական եկամուտներ չունի, հարկային տեսչության հետ գործ չի ունենում, իր գրպանից էլեկտրականության, տարածքի վարձ չի մուծում, աշխատավարձ չի տալիս: Արդյունքի հայթայթման մասին այնքան էլ շատ չի մտածում՝ իշխանությունները նրանց թիկունքին կանգնած են: Է, որ մեկն այս առավելությունները կամավոր կփոխի մասնավորին բաժին ընկած, բառիս բուն իմաստով, տանջանքների հետ:

— Ձեր կարծիքով, պետություն-մասնավոր առեւտրական փոխհարաբերությունների ինչպիսի մոդելն է գերադասելի:

— Այս հարցում «Ամերիկա պետք չէ հայտնագործել»: Աշխարհի բազմաթիվ երկրներ այդ հարաբերությունների կարգավորման մեծ փորձ ունեն: Հարկավոր է միայն ճիշտ ընտրություն կատարել եւ չմոռանալ մեր ազգային յուրահատկությունները: Առեւտուրը ոչ թե պետք է վերահսկվի, այլ կարգավորվի: Եւ դրա միակ միջոցը հարկային ճիշտ քաղաքականություն վարելն է: Դրա տակ մենք հասկանում ենք ըստ զբաղեցրած տարածքի հաստատագրված վճարումների համակարգը: Սակայն այս խնդրում էլ զգուշություն է հարկավոր՝ պետք է հաշվի առնել ժողովրդի գնողունակությունը, տնտեսության ընդհանուր վիճակը եւ այլ գործոններ: Չպետք է մոռանալ, որ երբ գործարար մարդը հաստատագրված հարկ է մուծում, ուրեմն առանց ընդմիջման իր գումարները պետք է շրջանառության մեջ դնի, կամ անվճարունակ դառնալով տեղը ուրիշներին զիջի:

Երբ մենք ցանկանում ենք, որ Հայաստանում էլ քաղաքակիրթ առեւտուրը զարգանա, ապա նպաստելը չէր խանգարի: Գաղտնիք չէ, որ հանրապետության ապրանքների ներհոսքը զգալիորեն ապահովվում է այսպես կոչված տուրիստական ուղեւորություններով: Այդ ճանապարհից են օգտվում եւ օրինական առեւտրականները, եւ չարչիները: Մենք ապրանքը մինչեւ գնորդին հասցնելը մի քանի անգամ օրինական հարկվում ենք, իսկ նրանք տներում ու շուկաներում վաճառելով ոչ: Ստացվում է, որ չարչիությամբ զբաղվելն ավելի ձեռնտու է, քան խանութ ունենալը:

Երբ պետությունն իրոք շուկայական հարաբերությունների ջատագովն է, ապա նա մասնավորի գործունեության համար ամենալայն հնարավորություններ պետք է ստեղծի: Մասնավորապես այս դեպքում կառավարության հովանավորությամբ եւ աջակցությամբ կոմերցիոն ուղեւորությունների կազմակերպումը մեծ օգնություն կլիներ:

Հարցազրույցը վարեց
ՅՈՎՍԵՓ ՊՈՂՈՍՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

ԷՄՄԱ ԲԵԳԻՋԱՆՅԱՆ

ՋՐԻ ԽՆԴԻՐԸ ԿԱՐՈՂ Է ՀԱՍՑՆԵԼ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ

Այսօր ջրի խնդիրը քաղաքական եւ ռազմավարական մտքի ոլորտում գրավելով իր ուրույն տեղը, թերեւս էկոլոգիական եւ կենսական կարեւորագույն խնդիրներից մեկն է համարվում: Ջրի պաշարների տնօրինության հարցը քաղաքագետների կողմից շատ հաճախ դիտվում է որպես անվտանգության խնդիր ազգային եւ համաշխարհային մակարդակով: Երրորդ աշխարհի երկրներում, ուր տնտեսությունը հիմնականում խարսխված է գյուղատնտեսության վրա, սակավաջրությունը լուրջ դժվարություններ է հարուցում նրանց առաջ:

Ջուրը հարեւանների միջեւ կռվախնձոր

Հարեւան երկրների միջեւ գոյություն ունեցող ջրի ընդհանուր պաշարները, ինչպես նաեւ երկու կամ ավելի երկրների միջեւ հոսող գետերի վրա կառուցվող ջրամբարները, որոնք հանգեցնում են այդ գետերի ջրերի ոչ ներդաշնակ օգտագործման, երկրների միջեւ տարաձայնությունների եւ հակամարտությունների ալիք են բարձրացնում, մանավանդ, որ ուժեղ երկրներն այս հարցում չեն խուսափում նաեւ ուժ գործադրելուց: Այս բնագավառում միջազգային օրենքների բացակայությունը երբեմն ջրի խնդիրը բարդացնում է մինչեւ անլուծելիության աստիճան: Հիմնական հակասությունները ծագում են գետերի վերին եւ ներքին հոսանքներում գտնվող երկրների միջեւ, քանի որ վերին հոսանքում կառուցվող ամբարտակները զգալի տնտեսական եւ բնապահպանական վնասներ են պատճառում գետի ներքին հոսանքում գտնվող երկրներին: Այսօր ջրի խնդիրն առկա է Լատինական Ամերիկայում, Աֆրիկայում, Հնդկական թերակղզում (Հնդկաստանի եւ Բանգլադեշի միջեւ Գանգեսի ջրերի հարցում), սակայն այն առավել սուր բնույթ է կրում Միջին Արեւելքում, որը պայմանավորված է բնակչության աճի բարձր տոկոսով, ինչպես նաեւ գյուղատնտեսական բնագավառի ընդարձակ ծրագրերով: Ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ այն բոլոր երկրներում, ուր գոյություն ունի ջրի խնդիր, բոլոր հակամարտ կողմերը մեկ հարցում համակարծիք են. բոլորն էլ գտնում են, որ հարցի միակ ընդունելի եւ ցանկալի լուծումը նրանց միջեւ համագործակցությունն է: Սակայն քաղաքական բարի կամքի բացակայությամբ համագործակցությունը դարձել է լոկ բաղձալի ցանկություն: Մյուս կողմից էլ, միջազգային օրենքներում այս հարցի վերաբերյալ, բացի 1966 թ. Հելսինկիում հաստատված ընդհանուր հիմունքներից, այն է՝ «Ջրերի արդարացի օգտագործումը» եւ այլն, որով պետությունները պետք է թույլ տան իրենց երկրի տարածքին այլ երկրներին վնասելու նպատակով օգտագործվի, ուրիշ ոչ մի համապարփակ ուղեցույց միջազգային մակարդակով վիճարկելի ջրերի պաշարների օգտագործման մասին գոյություն չունի: Իսկ գետերի վերին հոսանքներում գտնվող երկրների հավակնություններն առանձնակի կարգավիճակ ունենալու առումով որպես միջազգային օրենք երբեք չի ընդունվել:

1974 թ. ՄԱԿ-ի միջազգային օրենքների հանձնաժողովը ջանքեր է գործադրել, որպեսզի կարողանա ընդհանուր սկզբունքներ մշակել այդ ուղղությամբ: Սակայն առայսօր նրան չի հաջողվել առաջարկել միջազգային մակարդակով ընդունելի որեւէ նախագիծ: Պետք է նշել, որ դեռեւս այս խնդրի միակ լուծումը երկկողմ կամ բազմակողմ պայմանագրերն են:

Միջին Արեւելքը կիզակետ

Ինչպես արդեն նշվեց, ջրի խնդիրն առավել սրությամբ է ծառացել Միջին Արեւելքի երկրներում, որտեղ, ուր գտնվում են աշխարհի նավթի հիմնական պաշարների մոտ 2/3-ը, որը դեռեւս երկար ժամանակ կգործի որպես տնտեսական կարեւոր լծակ եւ ռազմավարական հզոր գործոն: Այսուհանդերձ, պետք է նշել, որ այս տարածքը միշտ էլ սակավաջուր է եղել: Տարածքի երկրների պաշտոնյաները տարբեր առիթներով խոսել են ջրի խնդրի սպառնալիքների մասին: Թուրքիայի հանգուցյալ նախագահ Թուրգութ Օզալը ջրի պատերազմն անխուսափելի էր համարում: Պուտրոս Բուտրոս Ղալին, երբ դեռ Եգիպտոսի փոխվարչապետն էր, բազմիցս ընդգծել է, որ Եգիպտոսը պատրաստ է իր ջուրն ապահովելու համար պատերազմել: Իսկ Մալիք Հուսեյնը հայտարարել է, որ միայն Հորդանանի ջրի Իսրայելի հետ պատերազմի մեջ մտնելուց չի հրաժարվի: Անցյալ տարվա աշնանն Իրանի Իսլամական Հանրապետության նախագահ Ռաֆսանջանին Ղոռ խաղում կառուցված ամբարտակի բացման արարողության ժամանակ նշել է, որ Միջին Արեւելքում նավթի պատերազմն իր տեղը կզիջի ջրի պատերազմին: Իհարկե, նման արտահայտություններ դեռ չեն նշանակում, որ ուր որ է ջրի պատերազմը կբռնկվի տարածքում: Հասկանալի, որ կան փաստեր, որոնք վկայում են այն մասին, որ այդ հարցը կարելի է կարգավորել երկկողմ կամ բազմակողմ համաձայնագրերով: Սակայն, ցավոք, այսօր տարածքում տիրող քաղաքական իրավիճակը նման համաձայնագրեր կնքելու համար բնավ էլ նպաստավոր չէ: Եւ թվում է, թե ջրի դերը որպես ճգնաժամածին նոր գործոն աստիճանաբար ավելի ու ավելի է կարեւորվում տարածքում:

Թուրքիան՝ ձեռին ջրի մահակը

Թուրքիան իր տրամադրության տակ ունենալով Եփրատի ջրերի 98,8 եւ Տիգրիսի ջրերի 50 տոկոսը, կարելի է ասել, որ տարածքում միակ երկիրն է, որ ոչ միայն ջրի պակասություն չի զգում, այլեւ ունի ջրի ավելցուկ: Եւ երեւս դա է պատճառը, որ Թուրքիան ջուր արտահանելու հնարավորությունը դիտում է որպես ռազմավարական անհրաժեշտություն: Թուրքիայի պաշտոնյաները, հենվելով այս տեսակետի վրա, հուսակորեն նշում են, որ Թուրքիան մտադիր է իր ջրի պաշարներն օգտագործել որպես հզոր ռազմավարական լծակ Անկարայի ազդեցությունը տարածքում տարածելու նպատակով: Այս նկատառումով Թուրքիան ռազմավարական հսկայական ծրագրեր է մշակել: Ինչպես, օրինակ, GAP-ը, այն է Մեծ Անատոլիայի ծրագիրը եւ խաղաղության ջրմուղ ծրագիրը: GAP-ի հիմնաքարը համարվում է Աթաթուրքի անվան ամբարտակը, որը 84 միլիարդ խմ տարողությամբ ոռոգելու է լայնածավալ ցանքատարածություններ, մոտավորապես 1 մլն հա: Ամբարտակն օգտագործվելու է նաեւ էներգիա արտադրելու համար: GAP-ի ծրագրով նախատեսվում է 22 ամբարտակ, 19 հէկ եւ բազմաթիվ ոռոգման համակարգեր կառուցել Եփրատ եւ Տիգրիս գետերի ավազանում: Այստեղ արտադրված էներգիան կազմում է Թուրքիայի էներգիայի պահանջարկի 53 տոկոսը: Չնայած Աթաթուրքի անվան ամբարտակն արդեն շահագործման է հանձնված, սակայն արտաքին մասնագետների կարծիքով, GAP-ի նախագիծը հազիվ թե մինչեւ 21-րդ դարի 50-ական թթ. լիովին իրագործվի:

1992 թ. հոկտեմբերին Թուրքիան ձեռնամուխ եղավ տարածքի ջրերի խնդիրներով միջազգային համաժողովի գումարմանը: Անկարայի գլխավոր նպատակն այդ համաժողովում 1989 թ. սկսած GAP-ի եւ այլ ծրագրերի պաշտոնականացնելը, ներկայացնելն էր: Քանի որ Աթաթուրքի ամբարտակի կառուցումը խիստ բացասական ազդեցություն է թողել մի կողմից Թուրքիայի եւ Սիրիայի, իսկ մյուս կողմից էլ Անկարայի եւ Բաղդադի փոխհարաբերությունների վրա: Ընդ որում, 40 տոկոսով Սիրիայի եւ 80 տոկոսով Իրաքի ջրի պաշարները վտանգվել են: Վերը նշված 3 երկրների միջեւ Եփրատի ջրերի վերաբերյալ տարաձայնությունները սկսվել են դեռեւս 70-ական թթ., իսկ 1975 թ. Սիրիայում Եփրատի վրա կառուցված Ալսաուրա ամբարտակի շինարարության ավարտով Սիրիայի եւ Իրաքի միջեւ տարաձայնությունները լուրջ բնույթ ստացան, եւ միայն Արաբական երկրների լիգայի միջամտությամբ կանխվեց հարեւան երկրների միջեւ ռազմական բախումը:

Տեխնիկական համագործակցությունը նույնպես դրական ազդեցություն չունի քաղաքական ոլորտի վրա: 1980 թ. Թուրքիան եւ Իրաքը ստեղծեցին տեխնիկական համատեղ կոմիտե, իսկ 1983 թ. դրան միացավ նաեւ Սիրիան: Վերը նշված համատեղ տեխնիկական կոմիտեն 15 նիստ է գումարել, բայց նրան չի հաջողվել համապատասխան որեւէ համաձայնության հասնել, քանի որ Թուրքիայի եւ Սիրիայի, որի մակերեսային ջրերի 85 տոկոսն ապահովում է Եփրատը, դիրքորոշումները Տիգրիսի եւ Եփրատի ջրերի նկատմամբ խիստ հակասական են: Մյուս կողմից էլ, քաղաքական այլ գործոններ են ազդում այդ հակասությունների վրա: Օրինակ, Թուրքիան հովանավորում է Սիրիայի վարչակարգի հակառակորդ արմատական մահմեդականներին, իսկ Սիրիան աջակցում է Թուրքիայի քուրդ ապստամբներին: Դրան կարելի է գումարել նաեւ Սիրիայի պահանջատիրական հավակնությունը Թուրքիայի Հաթայ նահանգի վերաբերյալ (Ալեքսանդրեթ, որը 1939 թ. հանձնվել է Թուրքիային): Այս է պատճառը, որ Թուրքիայի եւ Սիրիայի միջեւ ջրի հարցում բանակցությունները միշտ էլ վերածվել են քաղաքական եւ սահմանային անվտանգության բանակցությունների:

Այսուհանդերձ, Դեմիրելը Եփրատի հարցում ունի յուրահատուկ ուժային դիրքորոշում: Նա այս կապակցությամբ ասել է. «Իմ կարծիքով, Թուրքիայի զարգացման ծրագրի առիթով պատերազմի սպառնալիքների նկատմամբ մտահոգությունները անհիմն են: Իսկ եթե որեւէ սպառնալիք իր մեջ լրջություն պարունակի, մենք այն կվերացնենք, քանի որ մեր տրամադրության տակ կա կանխարգելող գործոն: Ապագայում այդ գործոնի հզորությունը կբարձրանա: Թուրքիան որքան ամբարտակ կառուցի, այնքան կնվազի այդ սպառնալիքը: Թուրքիան մտադիր է նաեւ Եփրատի ջրերի հարցում Սիրիային ստիպել, որպեսզի ճանաչի Թուրքիայի գերիշխանությունը Հաթայ նահանգի վրա»:

Թուրքիայի, Սիրիայի եւ Իրաքի կողմից բոլոր ջանքերը, եռակողմ պայմանագիր կնքելու ուղղությամբ մնացել են ապարդյուն: 1990 թ. հունվարին, երբ սկսվեցին Աթաթուրքի անվան ամբարտակում ջուր լցնելու աշխատանքները, Սիրիա մտնող ջուրն զգալիորեն նվազեց, իսկ Իրաքի գյուղատնտեսությունը բարդ խնդիրների առջեւ կանգնեց: Չնայած Սիրիան էլ իր հերթին Եփրատի վրա կառուցելով Ալբաաս եւ Թաշրին ամբարտակները, Իրաքին դժվարին վիճակի մեջ է դրել, որն էլ հանգեցրել է երկու երկրների միջեւ փոխհարաբերությունների լարվածությանը: Այնուամենայնիվ հիմնական խնդիրը Թուրքիան է: Դամասկոսը եւ Բաղդադը ցանկանում են Եփրատի եւ Տիգրիսի ջրերի հարցը լուծել միջազգային մի պայմանագրի շրջանակում: Իսկ Թուրքիայի ղեկավարությունն ի պատասխան հայտարարել է, որ «մենք մեր հարեւանների նավթի պաշարների նկատմամբ որեւէ հավակնություն չունենք: Ուստի նրանք էլ չպետք է հավակնություն ունենան մեր երկրի ջրի պաշարների առնչությամբ»:

Անգլիական ռազմավարական հետազոտությունների LLSS կենտրոնի մասնագետներն այս հարցի կապակցությամբ այն կարծիքին են, որ հակառակ ջրի իրավունքի եւ քաղաքական հարցերի միջեւ գոյություն ունեցող կապի, այնուամենայնիվ այս ոլորտի հակամարտությունները թվում են վերը նշված երեք երկրներում էլ գյուղատնտեսությանն առաջնություն տալուց: Մինչդեռ Սիրիայի եւ Իրաքի տնտեսության հարցերի բանալին ոչ թե ջուրն է, այլ նավթը:

Օրեցօր ահագնացող հարց

Պարսից ծոցի ավազանի երկրներում ստորգետնյա ջրերի պաշարները մեծապես զիջում են այդ երկրների պահանջարկին: Այդ է պատճառը, որ նրանք աշխատում են հիմնականում ծովի ջուրն աղազերծելով լրացնել այդ բացը: Ուստի այդ երկրներն այլ ելք չունեն եւ հենվում են հարեւան երկրների ջրային պաշարների վրա: Օրինակ, Սաուդյան Արաբիան, չնայած ծովի ջրի աղազերծման նկատառումով ստեղծել է հսկայական համալիր եւ կապիտալ ներդրումներ արել, այնուհանդերձ, ստիպված է երկրի կարիքները բավարարելու համար ջուր ներմուծել Թուրքիայից:

Վիճակագրական վերջին ուսումնասիրությունների տվյալները վկայում են Պարսից ծոցի ավազանի երկրներում բնակչության աճի բարձր տոկոսի, բարեկարգման եւ քաղաքաշինության նախագծերի օրըստօրե ընդլայնման մասին: Այսօր համագործակցության խորհրդի անդամ երկրներում ջրի պահանջարկը 19 հազար միլիոն խմ է: Սակայն, հաշվի առնելով բնակչության աճի նման տեմպերը, ենթադրվում է, որ 2000 թ. այն կհասնի 28 հազար միլիոն խմ-ի: Համաձայն ճշգրիտ հաշվարկված կանխատեսումների, 2000 թ. տարածքի երկրների ջրի անբավարարությունն օրական 5 միլիոն խմ կկազմի: 1992 թ. համագործակցության անդամ երկրների նախաձեռնությամբ Դուբայում կայացավ ջրի խնդիրներին նվիրված համաժողով, որի աշխատանքներին մասնակցում էին, բացի համագործակցության անդամ երկրներից, մի շարք այլ երկրների ներկայացուցիչներ: Համաժողովը ջրի խնդիրների առնչությամբ այդ երկրների առաջին լուրջ փորձն էր: Համաժողովը քննարկեց նաեւ ջուր հայթայթելու ուղղությամբ ընդհանուր ռազմավարական ծրագիր մշակելու հարցը: Բայց այս հարցում մասնակից երկրներն ընդհանուր հայտարարի չեկան, որն էլ իր հերթին խոսում է նրանց միջեւ ներքին տարաձայնությունների մասին:

Արաբ-իսրայելական վեճը ջրի վարագույրի հետեւից

Ջրի խնդիրը կարեւոր դեր է խաղում նաեւ արաբա-իսրայելական հակամարտություններում: Այս տարածքում եւս ջրի պաշարները զգալիորեն զիջում են պահանջարկին: Իսկ բնակչության աճի բարձր տոկոսի առկայությունը, որը բնականաբար ուղիղ համեմատական է ջրի պահանջարկի հետ, ջրի հարցն առավել մտահոգիչ է դարձնում տարածքի երկրների համար: Լիբանանն այս տարածքի միակ երկիրն է, որը բավարար չափով ստորգետնյա եւ մակերեսային ջրի պաշարներ ունի: Իսրայելը, Հորդանանը, Սիրիան եւ Լիբանանը միաժամանակ օգտվում են Հորդանան, ինչպես նաեւ Երմուկ եւ Լիտանի գետերից: Այս հարցում տարաձայնությունները երբեմն շատ խիստ բնույթ են կրել: Սակայն 1940 թ.-ի վեր այդ գետերի ջրերը բաշխելու ուղղությամբ բոլոր ջանքերը բազմակողմ համաձայնագիր կնքելու համար մնացին ապարդյուն: Այս խնդրի վերաբերյալ առաջարկված նախագծերից ամենահամապարփակը համարվում է 1955 թ. Ջոնստոնի առաջարկած նախագիծը, որը նույնպես չկարողացավ շահագրգիռ կողմերին համախմբել որեւէ համաձայնագրի շուրջ: Հորդանանը խնդրո առարկա նախագծի առիթով հայտարարեց, թե ինքը պատրաստ է դիմագրավել տնտեսական բոլոր տեսակի դժվարությունները, սակայն երբեք ուղղակի կամ անուղղակի ձեւով Իսրայելի մասնակցությամբ որեւէ ծրագրի իրականացմանը չի մասնակցելու: Նման պատասխանն օրինակ ծառայեց արաբական մյուս երկրների արձագանքի համար:

Միջին Արեւելքի այս հատվածում ջրի խնդիրը նույնիսկ սահմանափակ ռազմական գործողությունների առիթ է հանդիսացել: Այսպես, օրինակ, 1967-70 թթ. Իսրայելն [illegible] Հորդանան գետի վերին հոսանքից ջրի պակասելու մտավախությամբ ռմբակոծել է Սիրիայում Հորդանանի ակունքի մոտ գտնվող ջրի կառույցները, որոնք իբր թե գետի հունը փոխելու նպատակին են ծառայում: Իսրայելը բազմիցս ռմբակոծել է նաեւ Հորդանանի արեւելյան Ղոռ ջրանցքը:

Իսրայելը մտադիր է խաղաղության բանակցությունների հաջորդ, 10-րդ փուլում ջրի խնդիրը եւս քննարկման առարկա դարձնել:

Միջին Արեւելքի ջրի խնդիրը լուծելու կապակցությամբ տարբեր առաջարկներ են եղել: Դեռեւս 1989 թ. Աթաթուրքի անվան ամբարտակի կառուցման աշխատանքների սկսելու հետ միաժամանակ Թուրքիան հայտարարեց, որ իր երկրի կողմից մշակված խաղաղության ջրմուղ նախագծի գլխավոր նպատակը Թուրքիայից Պարսից ծոցի ավազանի երկրներին ջուր մատակարարելն է: Ըստ վերոհիշյալ նախագծի, Թուրքիան օրական 3,5 միլիոն խմ ջուր է արտահանելու Հորդանան, Իսրայել, գրավյալ տարածքներ, Սաուդյան Արաբիա եւ Պարսից ծոցի երկրներ: Սակայն այս առաջարկը երկու պատճառով արաբների կողմից հավանություն չգտավ: Նախ, ընդհանրապես Իսրայելի մասնակցությունը ցանկալի չէ հատկապես այն առումով, որ ջրմուղը, ցանկության դեպքում, շատ հեշտ կփակվի: Երկրորդ, ջուրն արտահանվելու էր Եփրատի վրա կառուցված ամբարտակից, որի ջրերի նկատմամբ Իրաքն ու Սիրիան հավակնություն ունեն: Ուստի նրանք արաբական երկրներին նախազգուշացրել են որպեսզի նրանք Թուրքիայի հետ այդ հարցով բանակցություններ չվարեն: Թեեւ Թուրքիան ուղղակիորեն հայտարարել է, թե խաղաղության ջրմուղն Իրաքին եւ Իսրայելին էլ ջրով կապահովի, բայցեւայնպես արաբներն այն կարծիքին են, որ այդ ջրմուղից կօգտվեն միայն այն դեպքում, երբ Իրաքի, Սիրիայի եւ Թուրքիայի միջեւ ջրի հարցով եռակողմ պայմանագիր կստորագրվի:

Ջրախաղին խառնվում է Իրանը

1991 թ. նոյեմբերին Իրանը հանդես եկավ Քարուն գետի ջրերը Ծոցի երկրներ արտահանելու առաջարկությամբ: Սակայն այս առաջարկը եւս մեծ ոգեւորություն չառաջացրեց: Պարսից ծոցի ավազանի երկրների համագործակցության խորհրդի անդամ երկրներից միայն Կատարն է, որ Իրանի գետերից օգտվելու նախագծին լրջորեն է վերաբերում: Կատարն այսուհետ ոչ միայն լիովին կլուծի գյուղատնտեսության բնագավառի իր բոլոր խնդիրները, այլ նաեւ հնարավորություն կունենա իր ստորգետնյա ջրի շտեմարանները լիցքավորելու: Կատարի ջրի պահանջարկը բավարարվում է վայրկյանում 10 խմ, որը Քարուն գետի ջրերի աննշան մասն է կազմում: Իրանցի մասնագետներից ոմանք այն կարծիքին են, որ Ծոցի երկրները լավ են գիտակցում, որ Իրանի գետերի ջրերից օգտվելու նախագիծն իրենց համար թե հեշտ իրագործելի է, թե տնտեսապես ձեռնտու: Սակայն Արեւմուտքը, հատկապես ԱՄՆ-ը, թույլ չի տալիս, որպեսզի իրագործվի այդ նախագիծը, քանի որ ԱՄՆ-ը աշխատում է տարածքում լարվածությունը պահպանել, որպեսզի արդարացնի իր ներկայությունը Պարսից ծոցում, մյուս կողմից էլ հնարավորություն ունենա իրագործել իրենց իսկ կողմից նախագծված հսկայական նախագծերը ծովի ջուրը զտելու ուղղությամբ:

LLSS անգլիական ռազմավարական հետազոտությունների կենտրոնը Միջին Արեւելքում ջրի ճգնաժամի վերաբերյալ հետեւյալ տեսակետն է հայտնել: Թեեւ ջրի հարցը տարածքում անկայունության համար կարող է լուրջ պատճառ հանդիսանալ, սակայն պատերազմի սկիզբ դառնալու հավանականությունը շատ քիչ է:

Այսուհանդերձ, պետք է նշել, [illegible] Միջին Արեւելքի ջրի խնդիրը [illegible] երկկողմ եւ բազմակողմ պայմ[illegible]րով, կամ էլ ՄԱԿ-ի կողմից մշա[illegible] հստակ օրենքների շրջանակներում, [illegible] պա այդ տարաձայնությունները կօգտագործվեն այդ հարցում շահագրգիռ ուժերի կողմից տարածքում լարվածությունը մեծացնելու նպատակով ընդհուպ մինչեւ պատերազմը:

digitised by A.R.A.R.@

Լեհաստան

ՀԻՎԱՆԴ ՀԱՄԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Կառավարությունը ճգնաժամի մեջ է, խորհրդարանը ցրված: Քաղաքական իրավիճակը եւ գործազրկության աճը հարվածում են բարեփոխումներին:

Չորս տարում չորրորդ անգամն է, ինչ Լեհաստանը հայտնվել է կառավարական ճգնաժամի մեջ: Ըստ որում դա ծավալուն ճգնաժամ է. ոչ միայն խորհրդարանում վարչապետ Հաննա Սուչոկայի կաբինետը հայտնվեց փոքրամասնության մեջ, այլեւ հանրապետության նախագահ Լեխ Վալենսան մայիսի 29-ին ցրեց խորհրդարանը եւ որոշեց անցկացնել նոր ընտրություններ, որոնք տեղի կունենան սեպտեմբերի 19-ին: Այսպիսով, սկսվում է մի շատ երկար ընտրարշավ, որի ընթացքում վարչապետն զբաղվելու է ընթացիկ գործերով:

Այս նոր ճգնաժամն անակնկալի բերեց արտասահմանին, քանի որ Լեհաստանը մեծ ժողովրդականություն վայելող ջահել կին վարչապետի գլխավորությամբ կարծես թե հաջող վերակառուցում էր սկսել: Այդուհանդերձ, հանրային կարծիքի հարցումների ընթացքում այն անձանց կեսը, որոնք ցանկանում էին, որ Սուչոկայի կառավարությունն իշխանության գլուխ մնա մինչեւ նախատեսված 1995 թվականը, խոստովանել էին, որ երկրի իրադրությունը վատթարանում է: Ավելին, հանրությունը զանգվածաբար քննադատել էր խորհրդարանի, կառավարության եւ նույնիսկ նախագահի գործունեությունը:

Ազգային եկամտի (տարեկան 2 տոկոս) եւ արդյունաբերական արտադրանքի փոքր աճը չի մեղմացրել մեկ ուրիշ իրողության հետեւանքները. դա միջին աշխատավարձի կանոնավոր նվազումն է եւ գործազրկության աճը, որի հետեւանքով ավելորդ մարդկանց թիվը հասել է 2,7 միլիոնի: Տնտեսագետների ընկերակցության կարծիքով, 2000 թվականին այդ թիվը գրեթե կկրկնապատկվի:

Գործազուրկների աճը սկսում է քայքայել ազգաբնակչության բարոյականությունը: Աշխատանքի նախարար Յացեկ Կուրոնը, որը պահպանել է այլախոհի իր անկեղծությունը, հստակորեն հավաստում է. «Ժողովուրդը տագնապահար է, անապահովության զգացումն իշխում է ամենուրեք»:

չում երկրի կայունությանը: Ընկերային տնտեսությունը մնում է բարեփոխումների նպատակը, իսկ ժողովրդավարությունը դրանց գործիքը, որը ոչ ոք հարցականի տակ չի դնում: Բայց ընդհանուր համաձայնությունն ավարտվում է այժմա-

ՄԱԿ-ի Զարգացման ծրագրի վերջերս հրապարակված զեկուցագրի տվյալների համաձայն, ըստ հումանիստար զարգացման չափանիշների Լեհաստանը զբաղեցնում է 48-րդ տեղը, իրենից առաջ թողնելով նախկին ԽՍՀՄ հանրապետություններից շատերին, այդ թվում Ռուսաստանին: Առաջին հայացքից տարօրինակ թվացող այս հավաստումը բացատրություն ունի. Լեհաստանը այդքան հետադիմել է հենց այն պատճառով, որ շատ է առաջ գնացել բարեփոխումների ուղիով: Եվ այս տարօրինակ երեւույթը նկատվում է նախկին կոմունիստական բոլոր երկրներում: Նույն զեկուցագրում նաեւ նշվում է, որ «շուկաների բերած եկամուտները բաշխվել են շատ անհավասար ձեւով»: Իրոք, այսօր Լեհաստանում ամենաբարձր եկամուտը 1000 անգամ գերազանցում է ամենացածր աշխատավարձին: Կառավարական ճգնաժամն ուղղակիորեն բխում է այս ընդհանուր իրավիճակից, որը բարդանում է մի շարք գործադուլների եւ համազգային ձեռնարկում սկսելու «Համերաշխություն» արհմիության [illegible] հետեւանքով:

Առայժմ այս ճգնաժամը չի դիտ-

Լեխ Վալենսա, Հաննա Սուչոկա

նով: Իշխանության գլուխ վերադառնալու համար կառավարական կոալիցիան հույս է դնում տնտեսական արդյունքների վրա: Բայց կիսապաշտոնական ձեւով նա հույս ունի ստանալ նախագահի եւ եկեղեցու աջակցությունը: Աջերի սպառնալիքին ներկա նախագահ Վալենսան փորձում է դաշնակցել իր նախկին բարեկամների հետ եւ կարծես թե պատրաստ է աջակցել վարչապետ Հաննա Սուչոկային, եթե 1995 թ. իր թեկնածությունը կրկին ներկայացնելու երաշխիքներ ստանա: Եկեղեցին հիշում է վարչապետի մերձավոր աշխատակից Յան Ռոկիտայի իրեն հասցեագրած հանդիմանությունները: Նա ասել էր, որ «եկեղեցին երբեք այսքան լավ վիճակում չի եղել Լեհաստանում»: Մյուս կողմից, արտգործնախարարությունը հայտարարել է, որ արդեն երկու տարի Վատիկանի հետ վարվող բանակցություններն ավարտվել են եկեղեցական համաձայնագրով:

Ինչ վերաբերում է ընդդիմությանը, աջերը կուզենային շեշտել կառավարության դավանաբանական, ազգային եւ հակակոմունիստական բնույթը, բայց գաղափարախոսական այս դիրքորոշման հետեւում որեւէ կոնկրետ նախագիծ չկա: Ձախերը, որոնք բաղկացած են գլխավորապես երեք կուսակցություններից՝ նախկին կոմունիստներից, ձախ հայացքների տեր գյուղացիներից եւ նորաստեղծ աշխատանքի միությունից, պահանջում են, որ պետությունն ավելի մեծ չափով միջամտի հանրության գործերին եւ վերջ դնի հարկային թողտվությանը, ինչը թույլ կտար ստանալ մի [illegible]դավոր գոտիներ, որոնք [illegible] են վարչակազմին:

Ընտրական նոր օրենքի [illegible] Լեհաստանը մասնակիորեն [illegible] քաղաքական [illegible] օրս կազմալուծված մի չարիք[illegible]: Դա խորհրդարանում [illegible] կուսակցությունների բազմա[illegible] է, որը խանգարում է կայու[illegible] մեծամասնության ստեղծմանը: Այսպիսով, ընտրությունների առթիվ խորհրդարանային կայունության ապահովումը կարող էր լինել ներկա ճգնաժամի բարեբեր արդյունքը:

Le Point 5 հունիսի 1993

Ռաֆսանջանին վստահ հաղթանակ տարավ

Իրանի Իսլամական Հանրապետությունում ավարտվեցին նախագահի ընտրությունները: Ալի Աքբար Հաշեմի Ռաֆսանջանին ստանալով 63 տոկոս ձայներ, կրկին անգամ դարձավ հանրապետության նախագահ: Այդ կապակցությամբ իսլամական խորհրդարանի 175 պատգամավորներ մեկ պատգամով շնորհավորել են Ռաֆսանջանիին: Նախագահական ընտրություններին առաջին շրջանում մասնակցել են 14 միլիոն 850 հազար մարդ, 2-րդ շրջանում՝ 14 մլն 532 հազար, 3-րդ շրջանում՝ 16 մլն 737 հազար, 4-րդ շրջանում՝ 14 մլն 890 հազար, 5-րդ շրջանում՝ 16 մլն 409 հազար, 6-րդ շրջանում՝ 16 մլն 788 հազար մարդ, որը նշանակում է ժողովրդի բուռն մասնակցությունը երկրի քաղաքական կյանքին, իսկ 6-րդ շրջանի նախագահական ընտրապայքարի արդյունքները հետեւյալն են. Ալի Աքբար Հաշեմի Ռաֆսանջանի՝ 10533165 ձայն, 63.1 տոկոս, Ահմադ Թավաքոլի՝ 3967165, 23.3 տոկոս, Ջասեբի՝ 1550332, 9 տոկոս, Ռաջաբիեթահերի, 4100579, 2.4 տոկոս:

Ցույց ընդդեմ Սաուդյան Արաբիայի

Ըստ Իրանի Իսֆահան քաղաքի ռադիոյի, Իրանի ուսանողներն ընդդեմ Սաուդյան Արաբիայի բողոքի ցույց էին կազմակերպել: Ցուցարարները դատապարտելով Սաուդական Արաբիայի վարչակարգը, դիմել են Իրանի արտգործնախարարությանը, որպեսզի որոշում կայացնելիս հարցերին ճիշտ գնահատական ներկայացնի արտաքին հարաբերություններում, իսկ արտգործնախարարությունը, կանչելով Թեհրանում Սաուդյան Արաբիայի դեսպանին, նրան հանձնի Իրանի կառավարության բողոքը «անաստվածներին անիծելու արարողությունն» արգելելու կապակցությամբ, շեշտելով, որ դա ամենակարճ ժամանակներում փոխանցի իր կառավարությանը: Իրանի քաղաքների ուրբաթօրյա աղոթքների առաջնորդները մզկիթներում դատապարտելով նման վերաբերմունքը Սաուդյան Արաբիայի կողմից, նշել են. «Եթե մենք Աստծո տան մեջ չկարողանանք ընդդեմ անաստվածների կատարած անարդարությունների բողոքել, ապա ինչպե՞ս կարող ենք մեր ձայնը լսելի դարձնել աշխարհին»:

ԱՄՆ-ը ընդհատեց ռազմափորձերը Քուվեյթում

Քուվեյթի ափամերձ ջրերում կատարվող միացյալ ռազմափորձերն ընդհատելով Մ. Նահանգները իր ծովայիններին հրահանգ տվեց ուղղվել Սոմալի, որտեղ նախորդ օրն արդեն որոշվել էր C-130 տիպի ռազմաօդանավեր ուղարկել, ամրացնելու համար ՄԱԿ-ի ռազմական ներկայությունն այնտեղ, անցյալ շաբաթ պակիստանցի 23 զինվորների սպանությունից հետո:

ԱՄՆ-ը պաշտպանում է Մոլդովայի անկախությունն ու ամբողջականությունը

ԱՄՆ-ը պաշտպանում է Մոլդովայի անկախությունը եւ տարածքային ամբողջականությունը, ԵԱՀԽ որոշմանը համապատասխան իր տարածքից օտար զորքերն անհապաղ եւ լիովին դուրս բերելու հանրապետության ղեկավարության ջանքերը: Այս մասին ասվում է Մոլդովա ԱՄՆ պետքարտուղարի խորհրդական Ստրոբ Թալբոտի այցի արդյունքների հիման վրա Մոլդովայի նախագահի մամուլի ծառայության անցյալ հինգշաբթի օրը տարածած հայտարարության մեջ: Նախագահ Միրչա Սնեգուրի, խորհրդարանի նախագահ Պյոտր Լուչինսկու, խորհրդարանի եւ կառավարության անդամների հետ ունեցած հանդիպման ժամանակ ամերիկացի պաշտոնական անձինք հետաքրքրվել են տնտեսական եւ քաղաքական բարեփոխման անցկացման, Մոլդովայի արեւելյան շրջաններում զինված հակամարտության հետեւանքների վերացման հարցերով:

ԻՏ

Միջին Արևելք

Իսրայել-Լիբիա. Վտանգավոր ուխտավորներ

Ամեն ինչ սկսվեց քաղաքական ֆանտաստիկ վեպի պես, բայց ավարտվեց չար կատակի նման, որի հետեւանքով Իսրայելը հայտնվել է շփոթության մեջ:

Գնդապետ Քադդաֆին՝ հրեական պետության ամենամոլի թշնամիներից մեկը, ոչ միայն մտադիր չէ «պատմական» այց կատարել Երուսաղեմ, այլեւ իր բանագնացների միջոցով մահմեդականներին հրավիրել է «ազատագրել Երուսաղեմը», որը պետք է դառնա Պաղեստինյան պետության մայրաքաղաքը, եւ գործել սիոնիստների միասնությունը քայքայելու նպատակով»: Եվ ամենակարեւորն այն է, որ վրեժխնդրական այս կոչը հնչեց հենց Երուսաղեմում, լիբիացի ուխտավորների պատվիրակության ղեկավար Դաու Թաջուրիի կողմից, ուխտավորներ, որոնք Իսրայելի կառավարության թույլտվությամբ եկել էին այցելելու սուրբ վայրեր: Այսպիսով, այն ծիծեռնակը, որը պետք է ազդարարեր իսրայելա-լիբիական հարաբերությունների գարունը, [illegible] բազե դարձավ: Ճիշտ է, Իսրայել այցելած լիբիացիների պատվիրակության մեջ «գիշատիչ թռչունները» բավականաչափ շատ էին, եւ զարմանալի կլիներ ուրիշ արդյունք ակնկալել: Այս տարօրինակ ճամփորդության կազմակերպիչների մեջ կարելի է գտնել Իրանգեյթի գործից հայտնի անձնավորությունների. դրանցից են իսրայելացի գործարար, Մոսադի նախկին գնդապետ Յաակով Նիմրոդին եւ նրա ընկերը՝ սաուդցի խորհրդավոր գործարար Ադնան Խաշոգին: Նրանք գործակցել էին լիբիական ծագում ունեցող հրեաների համաշխարհային ընկերակցության նախագահ Ռաֆայելլո Ֆելլահի հետ: Իտալիայում հաստատված հենց այս անձնավորությունն էր կապեր հաստատել գնդապետ Քադդաֆիի հետ: Լիբիայի ղեկավարը միանգամից հասկացել էր, թե ինքը ինչ կարող է շահել այդ ուխտագնացության շնորհիվ: Առերեւույթ հաշտվելով հրեական համայնքի ներկայացուցիչների հետ, որոնց ինքը հալածել էր, եւ ուխտավորների պատվիրակության այցելության միջոցով Իսրայելի հետ մերձեցում ձեւացնելով, Քադդաֆին հույս ուներ բարելավել

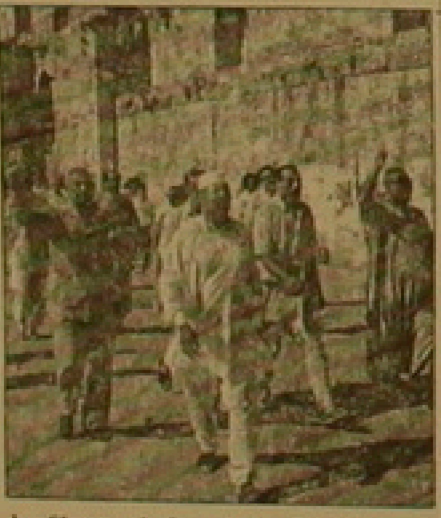

իր նկարագիրն արեւմտքցիների աչքին: Նա ակնկալում էր, թե դրա շնորհիվ կմեղմացվեին իր երկրի դեմ ձեռնարկված տնտեսական պատժամիջոցները, որոնք 1988 եւ 1989 թթ. «Պանամ» եւ «Էր Ֆրանս» ավիաընկերությունների երկու ինքնաթիռների պայթեցումների հետեւանքն էին: Սակայն Քադդաֆիի ակնկալիքները ի դերեւ ելան Յաակով Նիմրոդիի գործունեությունների հետեւանքով, որը գերքաղաքականացրեց այդ գործը, պնդելով, թե Քադդաֆին արդեն այս տարի կմեկնի Իսրայել: Եվ քանի որ [illegible] սկսեցին Լիբիայի ղեկավարին մեղադրել «իսրայելամետ դառնալու» մեջ, նա ստիպված եղավ մի նոր կտրուկ շրջադարձ կատարել:

Le Point, 11 հունիսի 1993

Կապ

AT&T-ի նոր նախաձեռնությունը

Բազմազգ հիմնարկությունները տարեկան առնվազն 10 միլիարդ դոլլար են ծախսում միջքաղաքային հեռախոսազանգերի վրա, որոնք ոչ միայն 6 անգամ ավելի թանկ արժեն, քան սովորական, ներքաղաքային զանգերը, այլ նաեւ հարուցում են տեխնիկական դժվարություններ:

Այս դրությունից ելք գտնելու նպատակով մեծ ջանքեր են գործադրում հեռախոսային խոշոր ընկերությունները, որոնցից ամերիկյան AT&T-ն մայիսի 25-ին ներկայացրեց իր ամենախիզախ ծրագրերից մեկը՝ տեղեկություններ հաղորդելու «համապարփակ աղբյուրը»:

Դա մի համատեղ ձեռնարկություն է, ստեղծված ամերիկյան AT&T-ի, Սինգապուրի թելեկոմի եւ Ճապոնիայի Կոկուսայ Դենշին Դենվայի միջազգային խոշորագույն հեռուստակենտրոնների միջեւ կնքված պայմանագրի հիման վրա: Այն խոստանում է մաքուր հաղորդակցություն բոլոր մակարդակներում:

AT&T-ն արդեն առեւտրական համաձայնագրեր է ստորագրել ամերիկյան մի շարք խոշոր ձեռնարկությունների հետ, ինչպիսիք են Մոտորոլան եւ Գուլլը: Սակայն հաջողության հասնելու համար դեռ շատ պայմանագրեր պետք է ստորագրվեն: Ակնկալվում է, որ Ավստրալիայի Թելստրա, Կանադայի Յունիթել եւ Կորեայի Թելեկոմ ընկերությունները հետաքրքրություն կցուցաբերեն եւ կմիանան այս նախաձեռնությանը: Սակայն Եվրոպայում «համախոհներ» գտնելը շատ ավելի բարդ է լինելու: Մեծ Բրիտանիան արդեն ունի իր հեռախոսային ծառայությունների համակարգը, որին հատկացրել է մոտ 500 միլիոն դոլլար: Ֆրանսիան եւ Գերմանիան անշուշտ կցանկանային ունենալ այդպիսի համապարփակ ծառայություններ, բայց նրանք դժվար թե համագործակցեն AT&T-ի հետ:

Այնուամենայնիվ, AT&T-ի նախագահ Ջոն Ֆոսթրը լավատեսորեն է տրամադրված եւ արդեն եվրոպական 9 քաղաքներում սկսված են սարքերի տեղադրման աշխատանքները: Ընդհանուր առմամբ դա ընկերության վրա նստելու է 450 միլիոն դոլլար, բայց AT&T-ն հույս ունի, որ այդ գումարի մի մասը «կիսեն» իր գործընկերները:

The Economist, 4 հունիսի 1993

Տաջիկստան

Կստեղծվեն ռազմաօդային ուժեր

Տաջիկստանը մտադիր է մոտ ժամանակներս ստեղծել է Су-25 գրոհիչ ինքնաթիռների էսկադրիլիա, ինչպես նաեւ ավելացնել մարտական ուղղաթիռների թիվը: Նախատեսվում է մարտական ավիացիան ստանալ Բելառուսից: Սեփական ռազմաօդային ուժերի ստեղծման արագացումը կապված է մասնավորապես այն բանի հետ, որ Ռուսաստանը հրաժարվում է ապահովել տաջիկա-աֆղանական սահմանի օդային պարեկումն այն բանից հետո, երբ ապրիլի վերջերին Տաջիկստանի ընդդիմության հակաօդային ուժերը խփեցին Су-24 ինքնաթիռ:

Ներկայումս տաջիկա-աֆղանական սահմանի օդային տարածքը պաշտպանում են ռուսաստանցի սահմանապահների ուղղաթիռային գունդը եւ ռուսական 201-րդ դիվիզիայի 4 ուղղաթիռներ:

ԻՏ

digitised by A.R.A.R.@

Լուրերի հոսք

Չինական ռազմօդանավը խախտել է Ղազախստանի սահմանը

ՉԺՀ ռազմաօդային ուժերի մի ինքնաթիռ վերջերս խախտել է Ղազախստանի օդային տարածքը, թռչելով Թալդիկուրգանի, Սեմիպալատինսկի եւ Պավլոդարի մարզերի մի շարք շրջանների վրայով: Այդ մասին հաղորդել է ղազախական «Պանորամա» շաբաթաթերթը: Սեմիպալատինսկի մարզի մի օդանավակայանից թռած ղազախական ռազմաօդային ուժերի կալանիչը չի կարողացել սահմանախախտին ստիպել վայրէջք կատարել, հաղորդել է թերթը: Կալանիչը չի կարողացել նաեւ նախազգուշացնող հրթիռ արձակել, քանի որ հրթիռները եղել են անսարք վիճակում: Շրջապտույտներ կատարելուց հետո սահմանախախտ ինքնաթիռը հեռացել է Ղազախստանի օդային տարածքից: ԻՖ

«Սլավոնական համաժողովի» դուման հեռացրեց Ա. Ստերլիգովին

«Սլավոնական համաժողով» միջազգային հասարակական միավորման դուման «Ռուսական ազգային համաժողովի» գործկոմի նախագահ, ՊԱԿ-ի նախկին գեներալ Ալեքսանդր Ստերլիգովին հեռացրել է դումայի կազմից, հաղորդվում է դումայի հունիսի 11-ի հայտարարության մեջ: «Ռուսական ազգային համաժողով» շարժումն սկսել էր վերածվել գեներալ Ստերլիգովի կուսակցության, խախտվել էր ռուսական ազգային շարժման գլխավոր սկզբունքը, անտեսվել էին սլավոնական եւ ռուսական ազգային համաժողովների աշխարհայացքի հիմունքները», ասված է հայտարարության մեջ: «Սլավոնական համաժողովը» դիմել է «Ռուսական ազգային համաժողովի» դումային, առաջարկելով Ա. Ստերլիգովին հեռացնել դումայի համանախագահի եւ «Ռուսական ազգային համաժողովի» գործկոմի նախագահի պաշտոնից: ԻՖ

Թերթը կասկածում է Շուշկեւիչին

Մինսկի «Դոբրի վեչեր» թերթը շաբաթ օրը Բելառուսի ԳԽ նախագահ Ս. Շուշկեւիչին մեղադրեց այն բանում, որ նա երթեւեկում է կեղծ համարանիշ կրող ծառայողական մեքենայով: Բելառուսի ղեկավարն ունի երկու մեքենա. «Զիլ» եւ «Մերսեդես»: Սակայն երկուսն էլ ունեն «01 01 МI» պետհամարանիշը, որը պատրաստված է Գոմելի համատեղ ձեռնարկություններից մեկում, պնդում է թերթը: Թերթի տվյալների համաձայն, այդ ձեռնարկությունը ֆողարկում է նոր նմուշի մեկական զույգ պետհամարանիշներ: «Դատելով ըստ ամենայնի, Շուշկեւիչի «Մերսեդեսի» վերջին համարանիշն ինքնաշեն է, դրա վրա Բելառուսի զերբ չկա», գրում է թերթը: ԻՖ

Զինվորականները փորձել էին օձի թույն արտահանել

Թուրքմենստանի ազգային անվտանգության մարմինները Մարիի կայազորի զորամասերից մեկի զինապահեստում հայտնաբերել եւ ոչնչացրել էին օձի թույնի արտահանության ընդհատակյա լաբորատորիա: Տեղական թերթերի հաղորդման համաձայն, օձերի ֆերմայում գտել են իժերի ընտանիքին պատկանող 130 օձ: «Գտածոյի» ընդհանուր արժեքը կազմում է մոտ 13 միլիոն ռուբլի, իսկ օձի մեկ գրամ չոր թույնը համաշխարհային շուկայում արժե 600-700 դոլար: ԻՖ

Բելառուսում կոչնչացնեն հին ականները

Բելառուսի կառավարության նախագահ Վյաչեսլավ Կեբիչը կարգադրել է սկսել այն տարածքների ականազերծումը, որոնք պատուհանկում են երկրորդ աշխարհամարտի ժամանակներից մնացած պայթուցիկ սարքեր: Ուրբաթ օրը Վ. Կեբիչն անձամբ եղել է Մինսկի մարզի Դուբրովենսկի շրջանում, որտեղ նրա կարգադրությամբ հատուկ խումբ է կազմվել հիմնականում պահեստային սակրավորներից: Նախատեսվում է 4 տարում Բելառուսում 20301 հա հողեր մաքրել 3 մարզերի 21 շրջաններում: ԻՖ

Մշակույթ

Բախը հայկական սրահում

Հայաստանի Ազգային օպերայի եւ բալետի ակադեմիական թատրոնի նույնանուն սրահում յուրաքանչյուր շաբաթ կազմակերպվող համերգներին մենք քանիցս անդրադարձել ենք մեր թերթում: Այս մեկը, որ տեղի ունեցավ անցած երկու շաբաթ օրերին, սովորական համերգ չէր, այլ երաժշտական բեմադրություն: Առաջին անգամ մեզ մոտ բեմադրվում էր «Սուրճը» ներկայացումը՝ ըստ Յոհան Սեբաստիան Բախի համանուն կանտատի: Վերջինս գերմանացի նշանավոր կոմպոզիտորի աշխարհիկ ստեղծագործություններից է եւ չունենալով հանդերձ նրա մյուս, առավել տարածված ու հայտնի գործերի խորությունը եւ փիլիսոփայական ընդհանրացնող ուժը՝ միեւնույն ժամանակ հաճախ մեծ ուրույն արտահայտություն է, որ առավել մեծ չափով սովում է մարդկային առօրյա փոխհարաբերությունների պատկերը: Գերմանացի երաժշտագետ Արնոլդ Շերինգը, զմայլվելով այս ստեղծագործության չքնաղ երաժշտությամբ, միաժամանակ ափսոսանք է հայտնում, որ Բախը մեզ չի թողել մի ավարտուն կատակերգական օպերա:

Թատերաերաժշտական այս ժանրը տասնամյակներ շարունակ չէր գտնում իր արժանի տեղը մեր բեմերում եւ միայն Հայկլասաս սրահի գործարկումով փաստորեն այն սկսեց իր առաջին լուրջ քայլերն անել: Օպերային թատրոնում ստեղծված կամերային նվագախումբը Վիլեն Չարչօղլյանի ղեկավարությամբ եւս մեծապես նպաստեց այս ուղղությամբ ստեղծագործական աշխատանքների ծավալմանը: 1991-ին այստեղ առաջին անգամ բեմադրվեցին Թարիվերդիեւի «Մոլաստում» եւ Ջան-Կառլո Մենոտիի «Հեռախոսը» մեկ գործողությամբ փոքրիկ օպերաները: Դրանք Մոսկվայի Թատերական ինստիտուտի երաժշտական ռեժիսուրայի բաժնի շրջանավարտ Գայանե Բարսեղյանի դիպլոմային աշխատանքներն էին, որ դրվատանքով ընդունվեցին հանրապետության թատերասերների կողմից: Եւ ահա երրորդ

փորձը, որն անտարակույս հավաստում է երիտասարդ ռեժիսորի արվեստագետի ջանքերի հետեւողականությունն այս մարզում:

Տարիներ առաջ, երբ Երեւան եկավ եւ մարզահամերգային դահլիճում իր բեմադրությունները ներկայացրեց աշխարհահռչակ օպերային ռեժիսոր Բորիս Պոկրովսկու ղեկավարած մոսկովյան օպերայի կամերային թատրոնը, այն ժամանակ շատերս էինք, բարի նախանձով դիտում այդ ներկայացումները եւ մտածում մեզ մոտ եւս նմանատիպ թատրոն ունենալու անհրաժեշտության մասին: Ահա այժմ մեր աչքի առաջ ծնունդ է առնում նման թատրոն իր ուրույն գեղագիտությամբ, առանձնահատուկ պահանջներով, նաեւ ակնկալիքներով: Այն բույլ կտա բեմ բարձրացնել այս ժանրի նոր, մեր հանդիսատեսին սակավածանոթ շատ ստեղծագործություններ:

Վերադառնալով բեմադրությանը, նկատենք, որ այն իրոք համարձակ փորձ է մնացանում՝ արդեն արվեստի այլ ճյուղի միջոցով ցուցադրելու մեծ կոմպոզիտորի ստեղծած երաժշտական կերպարները, նրանց կենդանի մարմին ու շունչ հաղորդելու:

Ի դասիվ բեմադրող ռեժիսորի պետք է ասել, որ նա հմտորեն է օգտագործել բեմական փոքր մակերեսը՝ այնտեղ տեղավորելով 17-րդ դարի զգեստներով՝ կեղծամներով ու կոսյումներով, հանդես եկող կամերային նվագախմբին (գեղ. ղեկավար Վիլեն Չարչօղլյան), նաեւ անհրաժեշտ տեղ թողնելով դերասանների խաղի համար: Ներկայացումը սկսվում է դիրիժորի մուտքով, որն իր կախարդական փայտիկով կենդանություն է պարգեւում միջավայրին: Իհարկե, երաժշտական ստեղծագործության դրամատուրգիական լուծման համար կատարվել են փոփոխություններ: Մասնավորապես Բախի գրած նախաբանը վերափոխել է անհասականացված Սուրճի կերպարի, որ կատարում է կոնսերվատորիայի 2-րդ կուրսի ուսանող Ռուբեն Էլբակյանը (դասատու՝ Ռազմիկ Պապիկյան): Բեմում ծավալվում է համառ մրցակցություն հոր (դերակատար՝ Արմեն Կարապետյան) եւ աղջկա (դերակատար՝ Լինա Մասինյան) միջեւ: Նրանք երկուսն էլ անդրդվելի եւ անզիջում են սուրճ խմելու հարցում իրենց ունեցած համոզմունքներում. մեկը այն համարում է անպատռ արարք, մյուսը՝ բնական մի հաճույք:

Կատուն ինչպես սովոր է մուկ՝ որսալ,

Այնպես էլ օրիորդները՝ սուրճ ըմպել,

երգում է մանկամարդ աղջնակը Լիսխենը:

Բախ երգելն ընդհանրապես դժվար է. այն պահանջում է գործիքային հնչեղություն եւ ձայնի վիրտուոզ տիրապետում: Օպերային բասոնի այս երիտասարդ երգիչները ոչ միայն հաղթահարեցին նշված դժվարությունները, այլեւ իրենց ոգեւորված խաղի միջոցով ստեղծեցին լիարյուն կերպարներ: Վերջում հաղթում է աղջիկն ու բոլորը միասնաբար անում են սուրճի գովքը: Ավելին որպես դրա առդյունք սուրճ է մատուցվում դահլիճում նստածներին վերջիններիս էլ կարծես մասնակից դարձնելով կարճատեւ գործողությանը:

Վիճարկելին բեմադրության մեջ, անշուշտ, երգվող տեքստի թարգմանության հարցն է: Այս գողտրիկ ստեղծագործությունը լսած լինելով բնագրով՝ գերմաներեն, եվրոպացի երգիչների փայլուն կատարմամբ, անձամբ ինձ համար անակնկալ էր այն լսել հայերեն թարգմանությամբ: Թեեւ բարեբախտաբար չէին փոխված ռիթմն ու նոտաները: Գայանե Բարսեղյանն այսպես բացատրեց իր տեսակետը. «Ես դիմեցի թարգմանությանը ոչ միայն ելնելով լեզվական խոչընդոտներից, այլ նախ եւ առաջ հաշվի առնելով դահլիճի փոքրությունը, որտեղ պետք է լինի կապը դերասանի եւ հանդիսատեսի միջեւ: Թերեւս նաեւ այն, որ այս ստեղծագործությունն անծանոթ էր շատերին, եւ այն պետք է հասկացվեր: Եթե սա լիներ սովորական համերգային կատարում, իհարկե, այն պետք է հնչեր բնագրով»:

Հետաքրքիր էր այս առումով իմանալ նշանավոր երգչուհի Տաթեւիկ Սազանդարյանի կարծիքը, որը գովելով երիտասարդ երգիչ-երգչուհիների արդեն ավանդույթ դարձած մասնակցությունը Հայկլասաս սրահի շաբաթօրյա համերգներին, միաժամանակ ընդգծեց այն միտքը, որ Բախն այդ օրն առաջին անգամ հնչեց հայերեն:

ԼԵՎՈՆ ԼԱՃԻԿՅԱՆ

ԱԶԳ - ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՊԱՐՈՆ ԲԵՍՍՈՆԸ ԿԱՏԱՐԵՑ ԻՐ ԽՈՍՏՈՒՄԸ

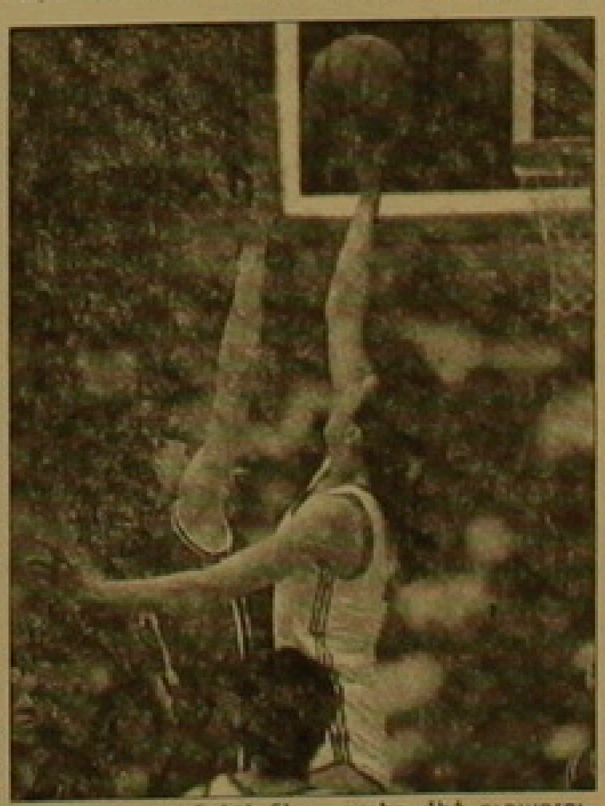

Մեր թերթը ծանոթացրել է բասկետբոլի կանանց Ֆրանսիայի հավաքականի գլխավոր մարզիչ Պոլ Բեսսոնի հայտարարությանը Եվրոպայի առաջնության շեմին, որն իր թիմի կիսաեզրափակիչ մտնելն անգամ ռեալ էր համարում: Եւ ահա Իտալիայի Պերուջի քաղաքում ավարտված աշխարհամասի 24-րդ առաջնությունում Ֆրանսիայի հավաքականն առաջին անգամ ոչ միայն դուրս եկավ կիսաեզրափակիչ, այլեւ եզրափակիչ: Պարոն Բեսսոնը գերակատարեց իր առջեւ դրված խնդիրը:

Ֆրանսիայի բասկետբոլիստուհիները վճռական խաղում ուժերը չափեցին Իսպանիայի հավաքականի հետ: Անզիջում պայքարում անցած հանդիպումն ավարտվեց իսպանացիների հաղթանակով՝ 65-53 հաշվով, որոնք էլ նվաճեցին Եվրոպայի չեմպիոնուհու կոչումը:

Ֆրանսիայի հավաքականն առաջին անգամ դարձավ արծաթե մեդալակիր:

Հիշեցնենք, որ Եվրոպայի առաջնության եզրափակիչ փուլում մրցասպարեզ էին դուրս եկել Ռուսաստանի, Բուլղարիայի, Իտալիայի, Իսպանիայի, Լեհաստանի, Սլովենիայի եւ Հունգարիայի հավաքականները: Ուշագրավ է, որ Ռուսաստանի ընտրանին, որը ԱՊՀ հավաքականի անվան տակ փաստորեն իր ամբողջական կազմով անցյալ տարի Բարսելոնում փայլուն ոճով նվաճել էր օլիմպիական խաղերի չեմպիոնի կոչումը, այս անգամ պարտվեց եւ 8 թիմերի մրցաշարում գրավեց ընդամենը 7-րդ տեղը: Ավելորդ չէ նշել, որ նրա նկատմամբ հաղթանակ տարավ նաեւ Ֆրանսիայի հավաքականը (71-53):

Եվրոպայի հերթական առաջնության արդյունքները լրացուցիչ անգամ վկայում են, որ կանանց բասկետբոլում արժեքների վերագնահատում է կատարվում: Առաջին պլան են դուրս գալիս այն երկրները, որտեղ մեծ ուշադրություն է դարձվում ակումբային բասկետբոլին: Իսկ հայտնի է, որ հիմա հին աշխարհամասում տոն են տալիս հենց Իսպանիայի, Ֆրանսիայի, Իտալիայի ակումբային թիմերը:

Պարզվում է, որ Թուլուզում տեղի ունեցած միջազգային մրցաշարն անչափ օգտակար էր այն ժամանակ Եվրոպայի առաջնությանը նախապատրաստվող Ֆրանսիայի հավաքականի համար, որտեղ հատկապես Ճապոնիայի եւ Հայաստանի ընտրանիները լավ սպարինգ-մրցակիցներ եղան նրա համար: Մեզ լավ ծանոթ Ֆրանսիայի հավաքականի հաջողությունը վկայում է, որ ներզոր մեծ կարողություններ ունեցող Հայաստանի կանանց հավաքականն էլ կարող է դուրս գալ մեծ մրցասպարեզ:

Կանանց եվրոպական ստուգատեսն ավարտվեց, ագչեւում սղասարկանց Եվրոպայի 28-րդ առաջնությունն է, որը հունիսի 22-ից հուլիսի 4-ը կանցկացվի Գերմանիայի Բեռլին, Կարլսրուե եւ Մյունխեն քաղաքներում: ■

Նախկին արարատցիները Ռուսաստանի գավաթակիր

Ավարտվեց ֆուտբոլի Ռուսաստանի գավաթի խաղարկությունը: Եզրափակիչում հանդիպեցին ԲԿՄԱ-ն եւ Մոսկվայի Տորպեդոն: Խաղի հիմնական եւ լրացուցիչ ժամանակն ավարտվեց ոչ-ոքի 1-1: 11 մետրանոց հարվածներով հաղթանակ տարան ավտոգործարանցիները, որոնք էլ տիրելով պատվավոր ավարին, Ռուսաստանը ներկայացնելու են եվրոպական երկրների գավաթի խաղարկությունում: Մոսկվայի «Տորպեդոյի» կազմում ընդգրկված են «Արարատի» 2 նախկին խաղացողներ Ալեքսանդր Պոդշիվալովը եւ Վարդան Խաչատրյանը: ԲԿՄԱ-ում հանդես է գալիս Երվանդ Կրբաշյանը: Անհաջողության մասնվելով եվրոպական երկրների չեմպիոնների լիգայի մրցաշարում, ԲԿՄԱ-ն, շարունակում իր նահանջը եւ Ռուսաստանի առաջնության 18 թիմերի մրցաշարում աղյուսակը եզրափակողների թվում է: ■

Հանդերձարանային գողություն

Ամերիկայում 4 հավաքականների մասնակցությամբ շարունակվող ֆուտբոլային մրցաշարը, որը կրում է ԱՄՆ գավաթ անվանումը, մասնագետների եւ մարզասերների ուշադրության կենտրոնում է:

Տարբեր ժամանակների աշխարհի 3 չեմպիոնների հետ մրցավեճերում իրեն գերազանց է դրսեւորում ԱՄՆ հավաքականը, որը զգալի տարի հյուրընկալելու է աշխարհի առաջնության մասնակիցներին:

Հերթական տուրում աշխարհի չեմպիոն Գերմանիայի հավաքականը միայն մեծ ճիգերի գնով 4-3 հաշվով կարողացավ հաղթել ամերիկացիներին: Բրազիլիայի եւ Անգլիայի հավաքականների մրցավեճն ավարտվեց 1-1 հաշվով: Այս հանդիպման ժամանակ գողություն է կատարվել Բրազիլիայի հավաքականի հանդերձարանում: Անհնազանը տուժել է Ցեզարը, որ գրպանից փախցրել են ամերիկյան 50 հազար դոլար: Այնպես որ «հանդերձարանային գողություն» է կատարվում ոչ միայն Հայաստանի առաջնության ժամանակ:

Առաջատարը Բրազիլիայի հավաքականն է, որը 6 հնարավորից վաստակել է 4 միավոր: 2-րդ տեղում է Գերմանիայի հավաքականը, որն ունի 3 միավոր, սակայն մեկ խաղ էլ պակաս է անցկացրել: ԱՄՆ-ի հավաքականը 3 խաղից հետո վաստակել է 2 միավոր: Առայժմ ընդամենը մեկ միավոր ունի Անգլիայի հավաքականը: ■

ՀՄԸՄ-ն շարունակում է հաղթարշավը

«Կանաց»-ՀՄԸՄ հանդիպումով սկսվեց ֆուտբոլի ՀՀ բարձրագույն խմբի 2-րդ առաջնության հերթական 10-րդ տուրը:

Վերջապես վերադառնալով արտասահմանյան մրցաշրջագայությունից, Հայաստանի չեմպիոն ՀՄԸՄ-ն, որը դեռ ոչ մի միավոր չի կորցրել, 6-րդ անընդմեջ հաղթանակը տարավ, այս անգամ 5-2 հաշվով: Նախօրեին տեղի ունեցած «Բանանց»-«Զվարթնոց» խաղն ավարտվեց 5-0 հաշվով, կրկին աչքի ընկավ առաջնության լավագույն ռմբարկու Աշոտ Բարսեղյանը խփելով երկու գնդակ: «Վան»-«Նաիրիս» հանդիպումը նույնպես ավարտվեց 5-0 հաշվով, այստեղ երկու գոլի հեղինակ դարձավ մյուս ռմբարկուն Արա Եվդոկիմովը:

ՀՀ բարձրագույն խմբի մրցաշարային աղյուսակը հունիսի 15-ի դրությամբ

		Մ	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ
1.	Բանանց	16	9	8	0	1	37-3
2.	Վան	14	9	7	0	2	32-7
3.	ՀՄԸՄ	12	6	6	0	0	18-3
4.	Արարատ	9	5	4	1	0	16-2
5.	Կանաց	9	9	4	1	4	14-20
6.	ՀՄ-ՖՄՄ	7	6	3	1	2	15-8
7.	Ցեմենտ	7	8	2	3	3	6-11
8.	Շիրակ	6	4	3	0	1	13-2
9.	Իմպուլս	6	8	3	0	5	13-20
10.	Երազանք	6	7	2	2	3	9-10
11.	Նաիրիս	6	10	2	2	6	6-23
12.	Զվարթնոց	5	9	2	1	6	7-19
13.	Քասախ	3	6	1	1	4	5-29
14.	Կոտայք	2	7	1	0	6	5-16
15.	Սալաքիաւկ	2	7	0	2	5	1-[illegible]

Բաժինը վարում է ՍՈՒՐԵՆ ԲԱՂԴՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱՍՍ
ԳՐԱՎԱՏՈՒՆ

Հրավիրում ենք
գործարար մարդկանց ուշադրությունը
Ամենաբարձր տոկոսները ձեր ավանդի դիմաց

«ԱՍՍ» գրավատունը շարունակում է ընդունել Ձեր ավանդները հետեւյալ հավելումով.
1 ամիս ժամկետի դիմաց՝ ավանդի 15%
3 ամիս ժամկետի դիմաց՝ ավանդի 50%
6 ամիս ժամկետի դիմաց՝ ավանդի 110%
1 տարի ժամկետի դիմաց՝ ավանդի 320%

«ԱՍՍ» գրավատունը հատկացնում է նաեւ կարճաժամկետ վարկեր օրական 0,95%-ով:

Գրավատան հասցեն է. Երեւան, Կալոյան փող. 5, հեռ. 27.08.15
Ավանդների ընդունումը ժ. 10.00-17.00

ՆԱՐԻՆԵ

«ՆԱՐԻՆԵ» կազմակերպությունը ձեզ է առաջարկում իր հետեւյալ ծառայությունները
1. Բանկային փոխանցում
2. Բանկային հաշիվների բացում
3. ԱՄՆ-ում ադրանիկ հաշվի բացում
4. Զբոսաշրջային եւ տուրիստական հրավերների ձեւակերպում ԱՄՆ
5. Հրավերներ ԱՄՆ
6. Օգնություն ցուցաբերում ԱՄՆ-ում համատեղ ձեռնարկություն ստեղծելու համար
7. Կոնսուլտացիա էմիգրացիայի հարցերով
8. Ավիատոմսերի ձեռք բերումը աշխարհի ցանկացած կետում

Տեղեկությունների համար զանգահարել 28.50.12
Սպասում ենք ձեր հեռախոսազանգերին

ԻՆԿՈ

«Ինկո» բաժնետիրական բանկի Հայաստանի մասնաճյուղը կատարում է արագ դրամական փոխանցումներ
ՈՒԿՐԱԻՆԱ-ՀԱՅԱՍՏԱՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆ-ՈՒԿՐԱԻՆԱ
ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ-ՀԱՅԱՍՏԱՆ
«Ինկո» բաժնետիրական բանկի Հայաստանի մասնաճյուղի հասցեն է՝
Երեւան-10, Վազգեն Սարգսյանի փողոց 2/8 հեռախոս 56.59.74, 56.37.25

ԱԿՑԻՈՆԵՐ ֆիրմա

ԷԺԱՆ,
ՈՐԱԿՈՎ,
ՀԱՐՄԱՐ

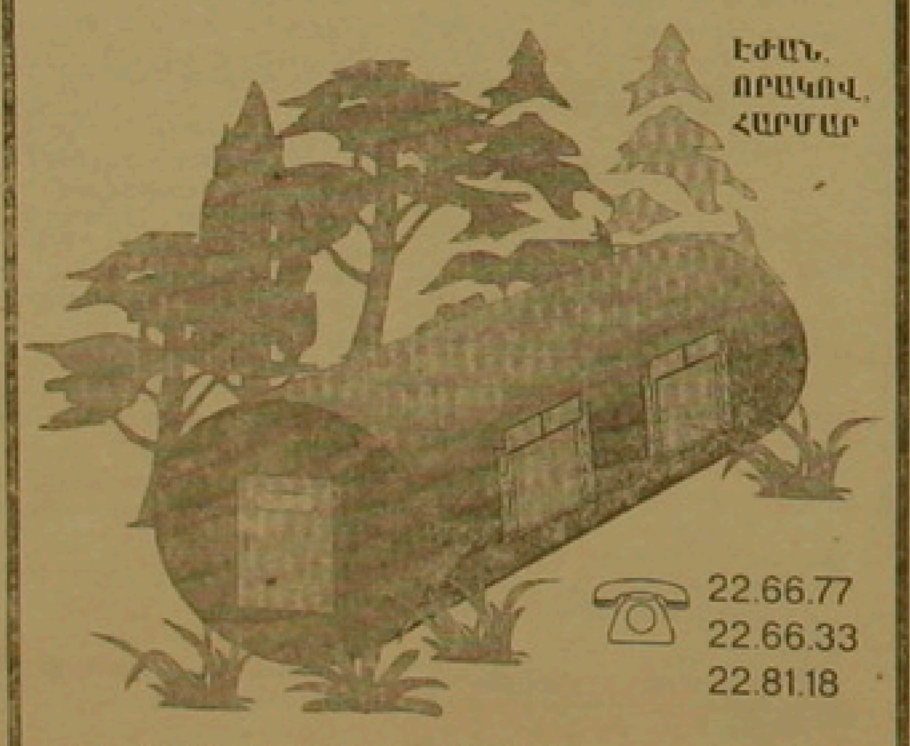

22.66.77
22.66.33
22.81.18

Դուք կարող եք տնտեսել մի քանի միլիոն ռուբլի ամառանոցային տան կառուցումից, եթե ձեռք բերեք հարմարավետ կառուցվածքով մետաղյա թիթեղներից պատրաստված տնակ. չափսերը 10x3.25x3.25 (կոմպլեկտի մեջ մտնում է նաեւ կահույք եւ ջրու մահճակալ):
Մենք առաջարկում ենք Ձեզ ծառայությունների ամբողջական համալիր
- հողամասի նախագծում
- տնակի տեղափոխում եւ տեղադրում
- կոմունիկացիաների կառուցում:

Տնակի գինը եւ տեղափոխման ծախսերը պայմանագրային ռուբ. ըստ կուրսի:
Մյուս ծառայությունների վարձը պայմանագրային՝ կախված աշխատանքների ծավալից:

15 հազար չճանաչված դիակներ Ռուսաստանում

Մոսկվայի մարգում 350 անհայտ կորած անձ է գտնվում որոնման մեջ: Նրանցից 44-ը անչափահաս են: Այդ մասին ՌԻԱ-ի թղթակցին հաղորդեցին մայրաքաղաքի ներքին գործերի գլխավոր վարչությունում: Ռուսաստանի դաշնակցային (նախկին համամիութենական) որոնման մեջ է գտնվում 596 մարդ, որից 19-ը՝ անչափահաս:

Ինչպես գտնում են միլիցիայում, բոլոր այդ մարդիկ ավելի շուտ վախճանվել են: Ընդհանուր առմամբ Ռուսաստանում կա 15 հազար չճանաչված դիակ, որից 666-ը՝ Մոսկվայում: Միլիցիայի աշխատակիցների կարծիքով, դիակների ճանաչմանը զգալիորեն կօգներ բնակչության համընդհանուր մատնահետքերությունը, որը մերժվել էր ժողովրդական պատգամավորների կողմից:

Սնարք

Բոլոր հիմնարկ-ձեռնարկություններին «ՄԻՐԱԺ» փոքր ձեռնարկությունն առաջարկում է 1-4 դյույմ տրամաչափի մեխանիկական ծորակներ: Վճարը ցանկացած ձեւով:

Հեռախոս 27.62.15

Հայտարարություն

Վաճառվում են 2 եւ 3 սենյականոց բնակարաններ Մերձմոսկվայում (Մոսկվայից 9 կմ հեռու), նոր շենքում:

Հեռ. (095) 2974388, 2973111

Անշարժ գույքի եւ արժեթղթերի հայկական բորսա:

Հեռ. 25.27.89 25.46.67

OK English OK

Անգլերենի ինտենսիվ դասընթացներ
Սովորեցնում ենք
ԽՈՍԵԼ, ԿԱՐԴԱԼ, ԳՐԵԼ
Դասերը
առավոտյան, ցերեկը, երեկոյան
նաեւ թարգմանություններ անգլերենից եւ անգլերեն
Հեռախոս
27.38.64, 26.70.23, 34.79.38

ԱՐՓԱ

«ԱՐՓԱ» տուրիստական ֆիրման առաջարկում է

Անհատական եւ խմբային ուղեւորություններ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ՇՎԵՅՑԱՐԻԱ
ԻՍՊԱՆԻԱ ԻՏԱԼԻԱ
ՀՈԼԱՆԴԻԱ ՍԻՐԻԱ

Հեռախոսներ
55.89.00
55.38.00

AIRLINES OF AVIT

«ԱՎԻՏ» ֆիրման կազմակերպում է չվերթ

ԵՐԵՎԱՆ-ԽԱԲԱՐՈՎՍԿ

Թռիչքը կկայանա հունիսի 20-ին:
Տուրիստական ֆիրմաներից հայտերը ընդունվում են մինչեւ հունիսի 16-ը:
Անհատ անձանց համար տոմսերը վաճառվում են «Հայկական ավիաուղիների» տոմսարկղերում հունիսի 16-ից:

Տեղեկությունների համար զանգահարել 56-49-78

ENTERPRISE Mercury

«ՄԵՐԿՈՒՐԻ»
ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՈՒՆԻՍԻ 14-ԻՑ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒՄ Է ՎԵՐԱԴԱՐՁՆԵԼ ՓԵՏՐՎԱՐԻ 9-ԻՑ ԱՊՐԻԼԻ 23-Ը ՔԱՂԱՔԱՑԻՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՑ ՆԵՐԴՐՎԱԾ ԳՈՒՄԱՐՆԵՐԸ ՀԱՄԱՁԱՅՆ ՊԱՅՄԱՆԱԳՐԻ:
«ՄԵՐԿՈՒՐԻ» ՍՊԸ-Ն ԽՆԴՐՈՒՄ Է ԺԱՄԱՆԱԿԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՆԱԼ (ԸՍՏ ՊԱՅՄԱՆԱԳՐԻ) ԳՈՒՄԱՐԸ ՍՏԱՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ:

«ՄԵՐԿՈՒՐԻ»
Հասցեն է «Անի» հյուրանոց,
630 սենյակ,
հեռախոս 594.630

ENTERPRISE Mercury

Լուրերի Հուն

Միակողմանի հրադադար Աբխազիայում

Աբխազիայի պաշտպանության նախարարի պաշտոնակատար Սուլթան Սոսնալիեւի հրամանով հունիսի 14-ին աբխազական կողմը դադարեցրել է կրակն Աբխազիայի բոլոր ճակատներում: Դա կապված է շրջափակված Տղվարչելին ցույց տրվող մարդասիրական օգնության հետ: Ինչպես հաղորդել է Աբխազիայի պաշտպանության նախարարությունը, հունիսի 13-ին վրացական կողմը Գումիստայի ճակատում եւ Սուխումի արվարձաններում 6 ժամ զանգվածաբար գնդակոծել է աբխազների դիրքերը, ինչպես նաեւ Էշերա եւ Գվանդրա գյուղերը: Օչամչիրի շրջանում վրացական զորքերը գնդակոծել են մի քանի աբխազական գյուղեր: ԻՖ

Ի. Ծերեթելի. Շեւարդնաձեն պետք է հրաժարական տա

Վրաստանի ազգային անկախության կուսակցության ղեկավար Իրակլի Ծերեթելին պահանջել է Էդուարդ Շեւարդնաձեի հրաժարականը եւ նրան մեղադրել է ներկայիս ճգնաժամի համար: Նա կիրակի օրը ելույթ է ունեցել մի շարք ընդդիմադիր կուսակցությունների ու կազմակերպությունների արտակարգ նիստում: Այդ պահանջը պաշտպանել է Գխ նախկին նախագահ Ակակի Ասաթիանու վրաց ավանդապաշտների միությունը: Մեհրաբ Կոստավայի անվան ընկերությունն առաջարկել է վերացնել պետության ղեկավարի պաշտոնը: Մինչդեռ է. Շեւարդնաձեն հունիսի 14-ին երկրի ռադիոյով հայտարարեց, թե ինքը հրաժարական կտա միայն ժողովրդի պահանջի դեպքում: Նրա կարծիքով, որոշ պատգամավորների պահանջած կառավարության լրիվ կազմի հրաժարականը չի նպաստի վիճակի բարելավմանը: Սակայն նա չբացառեց կառավարության վերակազմակերպման հնարավորությունը: ԻՖ

Մարդասիրական օգնություն Աբխազիային

Երկուշաբթի Սեւծովյան նավատորմի մի ջոկատ սկսեց նավարկել դեպի Վրաստան: Ինչպես հայտնեցին նավատորմի մամուլի կենտրոնում, մարդասիրական օգնությունը կհասցվի շրջափակված Տղվարչել քաղաք: Վրաց-աբխազական հակամարտության գոտուց նավերով դուրս կբերվի 3 հազար փախստական: Գործողությունն անցկացվում է Ռուսաստանի եւ Ուկրաինայի նախագահների համաձայնությամբ: ԻՖ

«Էներգիա-93» ցուցահանդես Մոսկվայում

Հունիսի 14-ին Մոսկվայում բացվեց «Էներգիա-93» միջազգային ցուցահանդես, մասնակցում են տարբեր երկրների 100-ից ավելի ֆիրմաներ ու կազմակերպություններ: Խոշորագույն մասնակիցը Ռուսաստանի «Գազպրոմ» բաժնետիրական ընկերությունն է: Ցուցահանդեսի նպատակներն են Արեւելքի եւ Արեւմուտքի գործարար կապերի զարգացումը, տեղեկատվության եւ փորձի փոխանակումը, արեւմտյան ընկերությունների համար ինվեստիցիոն նոր հնարավորությունների ստեղծումը: Ցուցահանդեսը կազմակերպել են «Մոսկովյան տոնավաճառ» կենտրոնը, գերմանական Glahe International ֆիրման, Մոսկվայի միջազգային էներգետիկ ակումբը:

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ

Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635

Խմբագիր
ՀԱՄԼԵՏ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 581841

Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863

© Apple® Macintosh®
համակարգչային շարվածքը
«Ազգ» թերթի

Azg
armenian daily

Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635

47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Թերթի ձեւավորման եւ սառապատկերների հեղինակ՝ ՊԱՒԵԼ ՂԱԼՍԱՅԵԱՆ

digitised by A.R.A.R.@